Incipit ordo exorcismorum contra morbum animalium vel hominum vel pecorum. Et contra omnia phitonizata. — Manuscrit du 15e siècle de 46 ff. in-4to.

Ce MS. est intéressant pour la connaissance de la soorellerie au moyen-âge. — Voir Tijdschrift der Mij. v. Ned. Letterkunde. XVII. p. 66.

i

Foll. 1. 40+49 photostated for Le R.p.
Bourgault, Paris. 1956

7564.

Prof. Lynn Thorndike, who examined this MS. to-day, thinks it was written in the 15th c. He points out that it contains two works, the first being an anon. collection of exorcisms ending, without colophon, on fol.40r where Gorrichem's work, in 14 or 15 'propositiones' begins:'Incipit tractatus de adiuratione demonum editus a venerabili magistro henrico de ghoris:' with text beginning 'Vtrum ad eiciendum demones ab hominibus practica qua quidam p vtuntur sit licita...'.

WWF. 19.iii.40.

GORRICHEM (HENRICUS DE) -*c.* 1460.

7564. In Latin, on paper: written in the first half of the 16th cent. in the Netherlands: $8\frac{3}{4} \times 6$ in., ii+67 leaves: with coloured capitals.

'Incipit ordo exorcismorum contra morbum animalium vel hominum vel pecorum. Et contra omnia phitonizata': *beg.* 'Primo dicat sacerdos ymnum. Veni creator spiritus'. ~~The author's name is given in the colophon~~ — see above. (fol. 49) 'Explicit opus magistri Henrici Ghorisam', i.e. Gorrichem or Gorckum. At fol. 53 is a modern translation of specimen conjurations and exorcisms, and similar pieces, followed by lists of books on the subject.

Bought in 1915 from P. M. Barnard, Tunbridge Wells (catal. 104, lot 123).

Henricus Gorcomius or de Gorrichem (i.e. of Gorkum), a Dutch theologian, obtained his master's degree at Paris in 1418, and the next year went to Cologne, where he became Pro-cancellarius of the University. A list of his works and a brief note on his life are in Hartzheim, 'Bibliotheca Coloniensis', 1747, p. 119. [W. O.]

Incipit ordo exorcismorũ contra morbum aĩalium vel hoim vel pecorũ. Et contra oĩa phitonizata. Primo dicat sacerdos ẏmnum Veni creator spũs 2c. Deiñ Veni scte spũs ꝟ Emitte spm tuũ Collecta Deus qui corda fidelium 2c Deiñ Adiutoriũ nrm in noĩe dñi ꝟ Sit nomen dñi bñdictũ Collect Actiones nostras qs dñe aspirando preueni et adiuuando prosequere. ut cuncta nra opatio et a te semp incipiat et per te incepta finiatur Oratio Exaudi quesu9 dñe supplicũ preces. et confitentiũ tibi parce pctis. ut pariter nobis indulgentiã tribuas benignus et pacem Deiñ letanias usqz gratiã scti spũs nobis dones Deinde Vt hunc locũ ab omibus antiqui hostis insidijs defendere digneris. Te rogamus audi nos. Vt hic bñdictionis ✠ tue grãm pcipere dig. Te ro. Vt nos exaudire digneris. Te rogam9 Fili dei Agnus dei. Christe audi nos. Kẏriel' Christel' Kẏriel' Pater nr Et ne nos ꝟ Sal nos fac seruos tuos 2c ꝟ Mitte eis dñe auxi^m de scto ꝟ Nichil proficiat inimicus in eis ꝟ 9 Esto eis dñe turris forti^is ꝟ 9 Dñe exaudi

Dn̄s vobiscum Oratio Ineffabilem mīaz tuā nobis dn̄e clementer ostende, ut simul nos a pc̄tīs omnibus exuas, et a penis q̄s pro hijs meremur eripias per Dein legantur psalmi Dn̄i est terra ps Afferte dn̄o ps Miserere mei deus ps Deus ultionū Oratio Deus qui me indignū famulū tuū numero sacerdotali connumerari dignatus es, et potestatem dedisti sup omē genus inimici, concede ppicius, ut illa tua inenarrabilis maiestas hodie fulgeat Et potestas atqz virtus inimici ab isto lecte, frumento, aīalibus vel rebus et ab oībz bonis istis recedant, in virtute dei patris ✠ et filij ✠ et spūs ✠ scti amen V Intret orō mea in cspcū tuo dn̄e, Inclina aurem tuā ad pcem meā In noīe pr̄is et filij et ss. amen

Coniuratio

Coniuro vos demones ✠ et ✠ omē genus demonū ✠ habitantes vel volantes in aere vel sup terram vel sub terra, et incubi demones ✠ et incantatores, et incantatrices malorū hoīm, et volucrū, et brutorū, piscīū et vini, omeqz illud qd nocere potest hijs fructibus In noīe pr̄is ✠ et filij

✠ et spūs ✠ scti am̄ Hic coniurat̄ phitonissa

Ego sacerdos iesu christi et de N. coniuro te homo malus. vir vel mulier. lacticiniorū raptor vel raptrix. hic potest nominare ome id qd̄ raptū fuerit ne noceas huic domui in butiro. caseo. in lacte. in vaccis. in equis. in porcis. in ovibus. in siligine et tritico. in ordeo. in auena. in fabis. in pisis et in omibꝫ frumentis. Et cōmendo tibi per sctm̄ petrū et paulū. et per quatuor euangelistas. et per decem p̄cepta dn̄i. et per xij apostolos et omēs discipulos dn̄i. et p decē miliū militū et mr̄ꝫ et per vndecī miliū v̄ginū. et per nouē choros angelorū. et per quindecim v̄tutes. et p tres clauos pedes et manus dn̄i in cruce ptransfixites. per spm̄ sctm̄. et p oīa noīa quidē diuo fuerūt tradita seu data ✠ alpha et o ✠

Ne noceas huic domui in oībus et aliquibus rebus. Et tibi cōmendo si fueris vir vel mulier. in domo vel extra domū. in villa vel iuxta villā. quocūqꝫ fueris. Ego cōiuro te ✠ per crines et caput scti iohis baptiste ✠ Sanctus petrus claudat tibi aures ✠ Scs paulus

Huic amplius huic familie in corpore vel in aia

claudat tibi os tuũ ✠ Scta catherina clau
dat tibi ~~manus et pedes~~ nares ✠ Sanctus
gregorius liget et claudat tibi manus et pedes
Ne transeas et noceas huic domui ✠ Hec
tibi cõmendo sicut maria virgo cõmissa fuit
ioseph virgini. et sicut dñs nr̃ iesus christus
spm̃ suũ patri cõmendauit dũ moriturus
erat. Nec noceas huic domui in quibuscũqз
rebus. Hoc fiat verũ In noĩe pris ✠ et filij
✠ et spũs ✠ scti Amen Exorcismus
sup tpalia bona phitonizata. et quomõ
princeps phitonissarũ pliatᶻ sua ptate.

Varat

Exorciso te phitonissa et vos oẽs phitonis
sas in quatuor mũdi ptibus existentes
per virtutẽ scte trinitatis dei pris ✠ et filij
✠ et spũs ✠ scti. Et per virtutẽ purita
tis bñdicti corpis dei et saluatoris nr̃i iesu
christi ✠ Et per bñdictũ lac et mũdissimũ
quod iesus sugebat de beatissimis vberibus
sctissime virginis marie ✠ Et p virgini
tatem eius et puritatẽ preciosi sanguĩs dñi
nr̃i iesu christi. ut oĩa presentia bona et ad
uenientia. mobilia et ĩmobilia ita munda.

pura. clara. integra. īmaculata et inuiolata
permittatis. sicut ea existūt in suo genere. et
sicut deus ea creauit. Et ita munda et pura.
clara. integra et īuiolata permaneant semp.
sicut existit et est virgo maria dei genitrix
cū filiū dei concepit et peperit iesū christū dn̄z
nrm. Hec nobis p̄cipio in noīe pris ✠ et fi
lij ✠ et sp̄us ✠ scti Amen. Et eadem
auctoritate dn̄i nr̄i iesu christi et sacratissime
virgis marie. vos om̄es phitonissas et prin
cipes phitonissarū primo auctoritate et po
tencia et magna v̄tute. similiter et vos oēs
neq̄ sp̄us om̄i virtute super hec bona ī noīe
pris et filij et sp̄ussc̄i Amen Oratio
Dn̄e deus op̄s sanetur hec creatura animaliū
qui morbo et inualitudine vexatur in nomīe
patris ✠ et filij ✠ et sp̄us ✠ sc̄i. et ex
tinguatur dyabolus et valitudo p̄ impositio
nē manuū nr̄arū. et per inuocationē ange
lorū p̄riarcharū p̄phiarū et ap̄lorū. marty
rū. confessorū v̄ginū atq̄ oīm scōrū tuorū
nos et pecora nr̄a ab oī malo custodire digne
ris Per Oratio Deus qui humane fragilitati

necessaria preuidisti adminicula iumentorum
q̄s ut eadem miseris consulendo non subtrahas,
et quorū nr̄is meritis seruit interitus. eorū
nos percenda tua clementia cessare iubeas
vastitatem Per Oratio Deus q̄ laboribus
hoīm etiā de mutis animalibus solatia sup
erogasti, supplices te rogamus. ut sine quib9
nō alitur humana conditio nr̄is ea usibus
facias nō perire P eū qui venturus ē iudica
re etc. Fiat aspersio cū aqua bn̄dicta et legatur
Asperges me etc. v Ostende nobis dn̄e miām
Oratio Exaudi nos dn̄e scte pater oīps eter
ne deus etc. Responsorium Bn̄dic dn̄e etc. Rm Felix
namq; Quo finito legatur In principio erat v
Item p̄missa oroē dn̄ica et signo crucis
in fronte aut capite veneficiati animalis
vel hoīs infundatur in os et in ventrem
aīalis huius predicti exorcismi aq̄ bn̄dicta
ad mensurā unius vitri vel coclearis. Et
fiat hoc mane, meridie et vesperi, et con
tinuetur hebdomada vna vel duabus et
paulatim cessabit maleficiū siue phitoni
satio prout multociens exptū per nros

fratres. Sequitur bndictio panis et salis pro salute hominu͞ et animaliu͞ et erit eis in cibum tempore suo Oratio

Dn͞e deus iesu christe fili dei rogamus te bndictione͞ tua͞ medicina͞ celestem et diuina͞ pfectionem sup hanc creaturam panis et salis mittere dignare, ut pficiat ad salutem oi͞bus quibus datur vel percipientibz et sanitas eis fiat, in ore, in ventre, in corde, in oculis, in auribus in naribus, in ma͞ibꝫ et pedibus et in oi͞bus membris corpm eor ut non possit diabolus eos vincere nec in visu nec in auditu, nec ambulando, nec dormiendo, nec surgendo, nec in gustacione cibi vel potus, sed tu ops deus qui es saluator oi͞um, saluos fac eos in omi͞ periculo et miserere illis, et hanc creatura͞ salis et panis in tua clementia ad obtinenda͞ priorem virtutem bndicere ✠ sanctificare ✠ et tua͞ bndictione͞ in eis ✠ infundere dignare, et in tua virtute confirmare Qui cu͞ deo pr͞e Oratio Bndictione͞ tua͞ qs dn͞e pplus fidelis accipiat, qua corpe pariter saluatus

et mente. congruam tibi semp exhibeat medi
cinā servitutem et ppiciationis tue bñficia semp
inveniat Per dñm nrm iesum Oratio
Averte qs dñe et fidelibus tuis cunctis mise
ratus errores et sevientiū morborū depelle p
niciem ut quos merito flagellas foveas tua
miseratione correctos P do Deīn legantur
ps sequētes Dñi est terra ps Afferte dño filij dei
ps Miserere mei deus ps Deus ultionū dñs
Item bñdictio contra incantationes et phito
nizationes hominibus et iumentis infusas. sic
qñ aliqui ex ardore infuso infirmant' Oratio
Dñe iesu christe per merita et intercessioēs
btē marie et scōrū oīm precor te ut mihi
grām tuā concedere digneris et potestatē super
oēs spūs malignos ac etiā benignos. et quoscū
qz virtute tuorū noīm exorciso. mihi exorciste
auctoritate tua obediant. et oēm volūtatē meā
adimpleant. Insup mihi exorciste aut alicui
creature. nocumentū. lesionē. terrorē. aut per
turbationē sive rebus nr̄is non inferant. sed
potius tua virtute obedientes mandata cicitius
ad impleant Per te iesu christe qui venturus ē

Deus qui me indignū famulū tuū Oratio
in numero sacerdotali eligere dignatus es ut s
O iesu nazarene plene pietate qui sctām cruce
in caluarie loco ascendisti miserere mei et exaudi
me Oratio pro hominibus Omps sempi
terne deus a cuius facie celi distillant. montes
sicut cera liquescūt. terra tremuit. infernus
pauescit te supplices deprecamur ut inuocatio per
nē scī nomīs tui ab huius creature sine rerū
nocumento inimicus confusus cū omi vexatiōe
sua abscedat. Et hec creatura tua ab omi infir
mitate corporis et anime dyabolica īmundicia
expulsa. liberata ad auctore sue salutis recur
rat. suauissimo odore spūs sibi infuso p xpm
Vacat Deus qui p unigenitū Oratio p animalib9
tuū hoiem inter cetera aīalia creando. eidem
in solaciū aīalia contulisti. q̄s quatenus non
ad nrām indignatione aut demerita. sed ad
bte marie et oīm scorū merita attendens.
huic creature seminis ac frumenti virtute
tue bndictionis ✝✝✝ infundere digneris.
quatenus aīalia ad salute hoīm constituta ex
eo gustancia conseruari ac seruari valeant

bndictione ac conseruatione celesti ad glam
nomis tui pro paupm tuorū sustentatioē
presenti graciosa qua ad amorē tuū allici
antur p do Tūc aspgat cū aqua bndicta dicendo
Fiat hec aspersio aque bndicte super semen
in noie pris ✠ et filij ✠ et spūs ✠ sci am
Exorciso. coniuro. precipio. atqz Coniuratio
comoneo vos demones cuiuscuqz condici
onis sitis per ōmpotenciā dei pris ✠ et
per sapiām filij ✠ et p bonitatem spūs
✠ sancti. ut omēs imundicias et illusioēs
vestras ab hac creatura tollatis. et hinc dis
cedatis sine ulteriori lesione et teptatione
hoc mūdū relinquatis ōipotenti deo. insup
auctoritate scē trinitatis qua fungor vos oēs
adiuro ut in nihilū redigamini, confunda
mini et expellamini cū oībus imundicijs.
malicijs et illusionibus vrīs. corpe hoc il
leso pmanente ✠ Insup vos oēs maledico
et aggrauo per sanguinē. angustiam et pas
sionē dn̄i nr̄i iesu christi ut istis tormentis
aggrauamū, confundamini, et priuemini
ōni potestate vr̄a. quā in hac creatura dei

exercitere potestatis Et sit vobis passio christi pena et ignis inextinguibilis quousque veritati non redeuntes. Et sicut corpus christi aridum factum est in passione, ita veraciter arescat omnis vestra immunditia, fetor et spurcitia ab hac dei creatura Per eum qui venturus est iudicare vivos et mortuos Rebus seminibus animalibus cum aspersione aque benedicte. si habueris in agro. et fac quinque cruces dicens Ecce crucem domini ✠ fugite partes adverse, vicit leo de tribu iuda radix david Suffla dicendo Fugite omnes immundicie ab hac creatura dei, in nomine patris ✠ et filii ✠ et spiritus ✠ sancti amen ✠ Expellatur ab hac creatura dei in virtute sancte trinitatis omnis incursio, omnis illusio. omnis immunditia. pena fantasia. nequitia et versutia dyabolice fraudis et temptationis. Sicut christus natus fuit veraciter de immaculata virgine. sic nunc veraciter confundatur et expellatur omnis dyabolica potestas ab hac dei creatura ✠ Sicut veraciter conservatur corpus christi sub specie panis et vini. sic veraciter

per hoc signū scte crucis ✠ diuina v̄tute confundatur et expellatur oīs dyabolica potestas ab hac creatura dei ✠ Sicut vel raciter christus iesus a diuersis languoribꝫ curauit et a demonibus liberauit. sic vera citer p hoc signū scte crucis ✠ expellat et confundatur tota dyabolica potestas. et oīs eius illusio et īmundicia sit maledicta et in nihilū redacta ab hac dei creatura P.

Bndictio dei pr̄is ✠ et filij ✠ et sp̄us sancti ✠ in te descendat. et sanitatem cor poris et aīe tibi pacet. et dyabolicas illusio nes et īmundicias et potencias a te expel lat. et p hoc signū scte ✠ crucis. et per tactus horū digitorū bndicto corpe christi sacratorū. atqꝫ ab omī malo te liberet. Bn dico te p ✠ deū viuū. ✠ per deū verū ✠ per deū sctm ✠ ut fias habitatio sp̄s scti. et dyabolo et oībus eius īmundicijs odi osa. Bndicat te crux christi ✠ ut sis xp̄o accepta. et dyabolo horribilis sicut sibi est crux bndicta in qua pependit agnus īma culatus. Bndicat te passio ✠ christi ama

vissima. ut fias milles sies ✠ dyabolo ama
rior. Bndicat te ✠ mors christi preciosa.
ut fias dyabolo semp intolerabilis. Bndicat
✠ te iesus christus qui die tercia resur
rexit a mortuis. sic te surgendo faciat sanū
a presenti infirmitate liberatū. in nōie p̄tris
✠ et filij ✠ et spūs ✠ sancti Amen.
Bndicant te merita ✠ iesu christi. et btē
marie. et oīm sctōrū. Et bndictio sctōrū ange
lorū sup te descendat qua in pace et salute
et prosperitate et sanitate corpis et anime
custodiaris Amen

Contra morbū hominū vel pecorū
Exorcismus aque bndicte.

Exorciso te creatura salis per ✠ deū
viuū. per ✠ deū verū ✠ p deū
sctm̄. per deū totius creature qui diuina vo
ce oris sui locutus ē ad discipulos suos dicēs
Vos estis sal terre. Et qui per aplm suum
paulū dignatus est dicere. sit sermo vester
sale conditus. ut efficiaris sal exorcisatū
ad euacuandū et expellendū inimicum.
et oēm virtutē putredinis eius. et omēs

qui ex te sumserint, sint sanctificati animus et corporibus, atque purificati ab omni morbo pesti fero. Et ubicumque fueris aspersum prestes omnibus remissionem peccatorum. sanitatem mentis et cor pis. protectionem salutis, atque perfectam purifica tionem ab omni immundicia pestifera. in nomine domini nostri iesu christi qui venturus est iudicare vivos et mortuos. Coniuratio salis

Rogamus et obsecramus te domine sancte pater omnipotens eterne deus, ut hanc creaturam salis quam in usum generis humani tribuisti bene✠dicere et sanctificare tua pietate digneris. ut sit omni bus salus anime et corporis, et quicquid ex eo tac tum vel respersum fuerit. careat omni immundi cia, omnique impugnatione spiritualis nequicie per virtutem domini nostri iesu christi. qui venturus est.

Immensam clementiam tuam omnipotens oratio super sal eterne deus humiliter imploramus, ut hanc creaturam salis quam in usum generis humani tribuisti signo sapiencie tue connumerare digne ris, ut quicumque ex hoc acceperint. omni fetore fatuitatis careant et ad te redeant. atque in te roborentur, atque donum tue gratie invenire me

mereantur. p eū qui venturus ē iudicare vi

Virtutis tue fortitudinē deprecantes orō dn̄e sc̄e pater omp̄s eterne deus. q̄ inter oīa necessaria que p iesum christū dn̄m nostrum procurari iussisti conferre dignatus es non minimam grām soli ut ex illo possint ī mensa condiri q̄ hoībus ad escam p eundē filiū tuum dn̄m nr̄m provreasti. Te supplices exoramus ut hoc sal digneris aspicere. et tua virtute confirmari ✠ atq̄ b'ndicere ✠ ad expel lendam oēm potestatē et īmundiciam sp̄uum īmūdorū. quatenus ex maiestatis tue virtute contra oēs sp̄us īmundos vigorē possit accipe hostem gravissime ardendo et expellendo ab omī loco et re ubi fuerit tua invocatione res persum quicq̄d potest esse pestiferū. et exhibe at plenū salutis effectū. deterreat oīa vesti gia inimici. et oīm monstrorū genera lan guedinis faciat effugari. gravedines quoq̄ omēs fantasiasq̄ cōpescat. P signū crucis filij tui dn̄i nr̄i iesu christi tutelā fidelissimā desiderantibus prestet P eūd Exorcism' aq

Exorciso te creature aque per deum viuū

✠ per deū verū ✠ per deū scm̄ ✠ p deū
totius creature, ut te mundā exhibeas contra
oēm morbū, atq3 insidias inimici, ut ubicūq3
fueris aspsa, sit ꝓpitio deo domus ipa defensa,
sicut defense fuerūt domus hebreorū p signū
sanguīs agni in ipius noīe. Te etiā exorciso
aqua p eū qui verbo suo fontes de padiso ma
nare precepit, in noīe ipius et te exorciso q̄3
iohis in te baptizauit, ut oīs spūs erroris, et
omes fantasie demonū, tua aspsione effugent
et separentur. Per

Coniuratio aque

Discede īmunde spūs ab oībus quibus fides
nr̄e religionis usura est offitij sacramentis,
nec pretendas culpam crimīs qui agnoscis
potentiam saluatoris. Non enī meriti confi
dencia sed precepti, licet ipa potestas mīsterij
dignitas sit mīstri. Te igitur p cōmunē deū
aque creatura conuenio ut conseruare motū
sensibilitatis intelligens subici seruicio quo
placare deū nitimur non recuses a te omnē
demonū cōmonicionē, omē collegiū iniqtatis
expurges, totā fantasmatis labem capax dn̄ice
ꝓtectionis extermines, ut gracia scificationis

adepta ✠ tue nr̄eqȝ se deseruires oēm spūū
prauorū nequitiam quocūqȝ loco fueris aspsa
deicias. et scītē bn̄dictionis copiam indutas
Prestante dn̄o nr̄o iesu xp̄o. Coniuratio aque
Te iterū creatura aque adiuro per deum
viuū. per deū verū. per deū scm̄. per deum
qui te in principio verbi separauit ab arida
✠ Adiuro te per deū viuū qui fontes p̄adisi
emanare et in quatuor flumībus exire. et totā
terram rigare precepit ✠ Adiuro te per eū
qui per te naaman a lepra mūdauit. et per
manū helisee p̄phete dulcorauit. ut efficiaris
aqua scā. aqua bn̄dicta. aqua lauans sordes
et emundans pctā ✠ Adiuro te p̄ deū viuū
ut te mūdam exhibeas. nec in te aliquā fanta
siam retineas. sed efficiaris exorcisata. ut
vbicūqȝ aspsa fueris siue in domo. siue in an
gulis cubiculorū. siue in agro. siue sup̄ hoīes.
siue sup̄ pecora. vel iumenta. ut si quis ex te
gustauerit. fiat ei defenticulū vite. remediū
sanitatis. Ipse quoqȝ diabolus elongetur. tanqȝ
elongatū est celū a terra. et sicut separat^z lux
a tn̄bris. iustū ab iniusto. dulcedo ab amaritu

dine. sic separatur, ille spūs immundus ab omni
habitatione famulorū famularūqz et ab illis cre
aturis dei, et ab his locis ubi hec unda fuerit
respersa. p virtute dñi nři iesu christi Exorcis

Exorciso te creatura aque in noīe mus aque
pr̄is et oīpotentis ✠ et in noīe iesu christi
filij eius dñi nři ✠ et in virtute spūs ✠
sancti. ut fias aqua exorcisata ad effugandam
oēm potestatem inimici. Et ipm inimicum
eradicare et explantare valeas cū angelis
suis apostaticis per virtutē dñi nři Exorcismus

Exorciso te creatura aque per deū aque
sctm̄ et dñm nr̄m iesū christū ut efficiaris
aqua sctā ✠ aqua bñdicta ut ubicūqz effusa
fueris siue in domo siue in agro, effugiet oēm
fantasiam. oēmqz inimici potestatem. ut sp̄s
sctūs habitet in domo vel loco illo. Per eū qui
venturus est iudicare viuos et mor Oratio

Dn̄e deus pr̄ omps statutor oīm elementorū
qui p iesū christū filiū tuū dñm nr̄m hoc ele
mentū aque in salutē humani generis esse vo
luisti. te supplices deprecamur ut exauditis
deprecationibus nr̄is eam tue pietatis asp̄cu

sanctifices ✠ atque ita omnium spirituum immundorum ab ea recedat incursio, ut ubicunque fuerit in tuo nomine aspersa gratia tue benedictionis adveniat. et mala omnia te propiciante recedant Per eundem

Hic sacerdos ter insufflet in aquam in signum crucis dicens Descendat in te aqua virtus spiritussancti que tibi purificet ab omni malo. et graciam purificandi omnia elementa ab omni spurcitia et morbo dyabolice potestatis et immundicie in te fundat Amen Tunc fiat commixtio salis et aque dicendo Hec commixtio salis et aque per virtutem individue trinitatis. et signe crucis ✠ salutifera efficiatur amen

℣ Vox domini super aquas deus maiestatis intonuit, dominus super aquas multas Oratio

Descendat quesumus omnipotens deus benedictio tua larga super hanc creaturam salis et aque, et super cunctam familiam tuam quam protegat atque defendat, et presta ut hec commixtio salis et aque corpori humano et anime medicina, sit et dyabolo et sociis eius ignis et pena inextinguibilis et intolerabilis in eternum Amen Oratio

Omnipotens sempiterne deus qui nobis a te condi

tam creaturam aque viuide distinxisti, ut te li
quorem simplicē ad lauacrū salsam saliditatē
sali prebens ad condimentū. quatenus et sordida
possent ablui et fatui imbui et noxia tollentur
et originalis corrigetur error ad viam salutis
Te officij nři functione deprecamur immeriti
ut hec salis et aque cōmixtio in tuo nōie facta
clementie tue dono sanctificetur ✠ quodqȝ
misterialiter baptismo cōmodū culpe tradūi
inimicū sapiē aptū errori. p̄stes aduersum
sctispūs tui sctitate reddas sctificatū ✠ nec
ullo contagio reddatur īmudū. qd tua credim
fieri maiestate bnū sed ita per te prebeat scti
ficationis effectū. ut ubicūqȝ fuerit assūptū
expulsis et explosis omibus insidijs ɔtrarie
potestatis. Non solū dyabolica machinamēta
ex eodē loco fugata deficiant. sed sctorū ange
lorū semp inibi custodia mansura consistat.
Te p̄stante omipotenti deo qui cū filio et spūsctō
regnat in sclā sclorū Amen. Oratio
Deus inuisibilis et inestimabilis. que per
cuncta diffusa est pietatē tuā per sctm̄ tuū nomē
supplices deprecamᵘ ut in in hanc creaturam

salis et aque bñ ✠ dictionē tuā per potentiā
inuisibilis opationis tue infinitas. ut iumenta
que incantationibus humanis tribuere digna
tus es, cū ex eadem perceperint. aut aspersa fu
erint hec bñdictio ✠ et scificatio illesa red
dat. et ab omī tēptationis incursu te ptegente
custodiat. Bñdictio dei pris ✠ et filij ✠ et
spūs ✠ scti descendere dignetur sup hanc cre
aturā salis et aque. ut oībus salubris efficiat.
Per oīa scla sclorum Amen Oratio
Dñe scte pater omps instaurator et conser
uator oīm elementorū que p iesū christū filiū
tuū hanc creaturā spūscto cooperante inter
creaturas esse iussisti. Te deprecamur dñe
ut hanc creaturā salis et aque bñ ✠ dicere
et scificare digneris. ut ubicūq aspersa fu
erit. oīs inmundus spūs ab eo loco confusus
et increpatus effugiat. nec in eo loco ulterius
habeat commorandi potestatem Oratio
Deus cui sup cherubin sublimi throno
sedenti oīs pfunditas abyssi. oīs latitudo ma
ris terreq perspicua est. Deus cui eternis
legibus oīs natura concludit. Deus cuius vo

voluntati quicquid resistit infirmū ē. quicquid
sevit inimicus ē et īmundus spūs tuis sanctis
sermonibus cōvictū est. Deus qui malignorū
spūū destruis vires et adversantia p famulos
tuos tēptamenta inimici potenter extinguis.
te dn̄e trementes et supplices depcamur. ut
ad defensionē nr̄am placatus aspicias. et huius
salis et aque creatura gratia tue bn̄dictionis
sctifices ✠ et necessariis purificatiōibus fa
cias efficacē. et quicquid fuerit de liquore eius
aspsū vel potatū. ab oī īmundicia spirituum
īmūdorū vacuū fiat et liberū. nihil ibi pesti
lencia morbidū. nihil ullo terrore sit inquietū
Oīm illic demonū turbā. oēm adversariam
ptatem. per huius creature ꝯ tue aspersionem
depcatio tue īvocationis expellat. nec ullas
ibi dyaboli mīstrorūq3 eius insidias nocere
aut latere pmittas ubi de tuo auxilio psumit
et veritas tui nomīs invocat. P eū q venturus

Eterne dn̄e deus omīps officii Oratio
nr̄i unctione īmeriti depcamur. ut hec sal
et aque pmixtio in nomīe clementie tue sctifi
cata. cū p manus nr̄as emissa vel quomodo

libet modo fuerit assūpta. expulsa cuncta
machinamenta demonū. et ex eodem loco
fugata deficiant. et sctorū angelorū custodia
semꝑ inibi mansura consistat. Presta domine
salutare remediū tuū suꝑ hanc creaturam
salis et aque. ut ubicūqꝫ interiecta fuerit ad anīe
et corporis se sumentiū proficiat sanitatē. dn̄e
deus celi et terre. cuius virtuti subiecta sūt
omīa. cuius verbo creata sunt universa.
emitte spm̄ tuū suꝑ hanc creaturā salis et
aque. ut fiat sctificata ✠ in noīe pr̄is et
filij et spūssancti Amen. Ipsa aqua te cog
novit o altissima salus. et respectus perpe
tuus. Ergo humiles te dn̄e deprecamur. ut
nos exaudias et miserearis precibus nostris.
et ubicūqꝫ grā aspsionis tue et purificatiōis
te iubente aspsa fuerit hec aqua. habeat ibi
domus gaudiū. pacem. fidem. charitatem.
spem et honorē ꝑpetuū. ut oīs malivoli ini
mici inuidia expellatur et separet͛. Per v͛
tutē dn̄i nr̄i iesu christi quē laudant angeli
et archangeli et non cessant clamare quoti
die. sanctus. sctus. sanctus. Oratio

Deus inuicte acutor et insepabilis amator imperij rex ac semp magnificus triumphator qui aduerse dñationis vires reprimis. qui inimici rugientis seuiciã supas. qs hostiles nequicias potenter expugnas. Te dñe tre mentes et supplices deprecamur ac petimus ut hanc creaturã salis et aque dignanter aspicias ✠ benignus illustres ✠ pietatis tue more sanctifices. ✠ ut ubicũqz fuerit as persa. per inuocatione scti tui nõis. infestacio ĩmũdi spũs abiciatur. terrorqz venenosi serpentis procul pellatur. et presencia scti spiritus poscentibus miãm tuã semp vbiqz adesse dignetur nobis p dñm nrm iesum christum.

Qñ aspergitur aqua super homes vel iumenta legitur hec antiphõ Homines et iumenta saluabis dñe quẽadmodũ multiplicasti miãz tuam deus ỽ Dñe in celo mĩa tua. et veritas tua usqz ad nubes Oratio Dñe scte pater omĩps eterne deus defende pecora ista ✠ defende miõrs deus dona tua ✠ defende familiã istã p hanc creaturã salis et aque a lupis rapacibus ✠ a latronibus ✠ a bestijs.

✠ a scabie ✠ a lesura ✠ a morbis ✠ a
mortibus ✠ a laqueis ✠ ab interitu ✠
ab inuidia et malicia malis hoībus ✠ a ma
le loquentibus ✠ a malis oculis ✠ a vene
ficijs ✠ ab auspicibus et serpentibus ✠
a malis vermibus ✠ ab oībus dyaboli tem
tacionibus ✠ a ruinis. per hanc creaturam
salis et aque, per inuocationē scti tui nominis
et filij tui et spūs scti. cui est honor et gloria
et potestas in scla sclorū Amen Oratio

Deus cuius antiqua miracula in nro seculo
choruscare sentimus dū quod priori populo
a psecutione egyptiaca liberato dextera tue
potencie contulisti id in salutē gentiū p aque
sanctificationē operaris, postea ut in abrahe fi
lios et in ysrahelititam dignitatem totius
mūdi transeat plenitudo P christū dnm nrm
Amen Exorcismus salis et aque cont bona
sicut triticū auena aut alios fructus terre
in genere suo indifferenter maleficiata,

Dne iesu christe qui dedisti aplis tuis
potestatem infirmos curare, mortu
os suscitare, et demones eicere, da michi indig

no famulo tuo N. potestatem ut possim omnes
potestates demonu ac eoru imudicias et tepta
tiones de quibuscuq corpibus et locis expelle
re. Atq ad bndicendu sal et aqua. infunde
mihi gram tua. ut ubicuq aspsa fuerit. dya
bolica imudicia et potencia totaliter expellat
a corpe aspersa hac aqua. Et p merita beate
marie virginis et oim scoru integra sanitas
anime et corpis restituat Per te iesu criste
saluator mudi rex gle. qui in trinitate pfecta
Exorciso te creatura Exorcismus salis
salis per deu oim creaturaru. qui inter reliq
sua opa dignatus est adiungere virtute ignis
ut hoc signo crucis armata ✠ et p spiri
tu scm bndicta grauissimu psequaris inimi
cu cu sociis eius expellendo omes infirmita
tes hoim et creaturaru Unde bndico te p deu
viuu ✠ per deu veru ✠ per deu scm
et p bndictu corpus et sanguine dni nri iesu
cristi crucifixi. ut sis dyabolo et sociis eius
ignis expellens. ardens et aggrauans et oibz
corpibus humanis sis sanitate prestans. eade
purificans ab oibus imundiciis et lesionibus

dyabolicis. custodiens eadem de molestia et ĩ
mundicia et lesione corporis et anime P eũ qui
venturus est iudicare viuos et mor Oratio

Dñe scte pr omps eterne deus per iesũ christũ
dñm nrm. et in virtute spusscti hoc sal bñ
dicere et santificare ✠ dignare. ut fiat sa
nitas aiarũ et corpm se sumentiũ. et ignis
expellens dyabolũ cũ socijs eius. sitq expul
siuũ oim ĩmundarũ tẽptationũ et potestatũ
spuũ ĩmundorũ. et infusiuũ infirmis corpib9
sanitatis et salutis. ut quicũq ex eo gustauerit
accipiat sanitatẽ mentis et corpis. corrobora
tionẽ fidei. tutelam salutis. integritatẽ salutis.
virtutũ. atq pfectam liberationẽ oim infirmi
tatũ. sanet et custodiat aias et corpa ab omni
languore et ĩmundicia. perfecte expellendo ĩ
firmitates et ĩmundicias P christ Oratio

Gracias tibi agimus dñe scte pater qui mit
tere dignatus es nobis dñm nrm iesũ christũ
filiũ tuũ. qui dedit nobis intellectũ. ut dyabo
lo et socijs eius resistere possimus. Ut ĩ noie
eiusdem dñi nri iesu christi bñ ✠ dico hanc
creaturã salis. ut virtutẽ sanandi infirmita

tes. ac expellendi de corporibus et locis omnia no
ciua accipiat potestatem. presta clementissime
pater, ut si quis ex ea acceperit ~~[illegible]~~ contra omnia
iacula inimici recipiat virtutem. Per Exorcismus

Exorciso te creatura aque — aque
per deum vivum, per deum verum ✠ per deum
sanctum ✠ qui te ab initio separavit verbo ab ari
da. et tam ad bibendum quam ad potandum et abluen
dum omne quod est sordidum decrevit. Nunc ergo na
turalem tibi retinens virtutem insitam sicut palpa
biles abluis sordes. sit etiam addita tibi virtute
celesti omnes invisibiles immundicias infirmi
tates malignorum spirituum. sive quascumque infirmi
tates corporum et animarum. si que in corpore humano
sunt. tua aspersione christo iubente in nomine
eius evellas. Per d n iesum christum filium tuum
qui venturus est iudicare vivos et mortuos etc.

Benedic domine ✠ hanc Exorcismus aque
creaturam aque adversus humani generis
inimicum. et mitte super eam spiritum sanctum ut sit re
medium salutare humano generi. et ignis ex
pellens omnes potestates et immundicias inimi
ci. pertransiens sua virtute omnia membra humani

corpis sanando, et presta in ea per inuocationem
scti nominis tui cordis sanitatē et anime tutelam.
ut ubicūq; fuerit aspersa siue potata salutaris
tui munus tribuatur. et omē sordidū effuget.
et tue bonitatis bn̄ficiū in oībus conualescat. P

Dn̄e scte pater omps eterne deus Oratio
exaudi preces nr̄as sicut exaudire dignatus
es moysen famulū tuū in mari rubro pro eo
qz pharao in pplm tuū exacerbauit ut mari
nus exercitus necaretur. et sicut helizeus tu9
pplō cū aquā pplus tuus gustare nō posset
sal picit ad aquas dicens. sanet dn̄s aquas
istas. ita tu clementissime ueraciter etiā sana
has aquas. ut ubicūq; asperse fuerint. ubi
infirmitas vel inimicus relatus fuerit statim
confusus et conpulsus sit. naturali sanitate
recepta per eandem. ut sit nobis dn̄e hec aq̄
aspersa aqua sanitatis et salutis cont̄ omēs
dyaboli insidias et īmunditias aereas potes
tates. euellens vim dyaboli. ut oēs in īfirmi
tate constituti. per hanc liberati agant tibi
gracias et laudes semp Per Coniuratio

Exorciso te auctor dyaboli et potestatis. in

uentor malicie cū oībus satellitibus tuis, pre
cipiens tibi in noīe p̄ris ✠ et filij ✠ et sp̄s
✠ scti ut exeas ex hac creatura dei cū oībus
suggestionibus et infestacionibus et malicie
artibus, ita ut ubicūqz creatura ista aspersa
fuerit, omēs ibi conuentiones et deceptiōes
malicie tue ac oīum sociorū tuorū effugent.
ut nullus eis adherentibus locus ultra veli
quatur ineternū p̄ eū q̄ venturus est etc.
Tunc fiat commixtio salis et aque in hec v̄ba
Fiat hec conmixtio salis et aque pariter in
noīe p̄ris et filij. et sp̄us scti Amē Oratio
Descendat q̄s omp̄s deus b̄ndictio tua lar
ga sup̄ hanc creaturā salis et aque pariter,
et sup̄ cunctā familiam tuā quā protegat at
qz defendat, et p̄sta ut hec salis et aque cōmix
corpori humano et anime sit medicina, et
dyabolo et socijs eius sit ignis et pena inex
tinguibilis et intolerabilis Per Oratio
Magnitudinē paciencie tue interpellam9
omp̄s deus, qui ex fonte p̄adisi quatuor flūa
p̄duxisti, et qui p̄ angelū tuū agar fontem
ostendisti et ex eo ysmael potasti, et qui pueri

abrahe in mesopotamia p̄res exaudisti. et oē
desideriū implesti. qui etiā famulo tuo moysi
petrā pcutere iussisti et p̄plm tuū in deserto
potasti. et qui amarā aquā īmisso ligno ad
dulcedinē reuocasti. sit similis hec bn̄dictio
sup hanc creaturā salis et aque. ut ubicūqz
aspersa fuerint vel potata. in virtute potesta
tis tue omēs seuas cartanias inimici. siliter
et quascūqz infirmitates expellant. Rogam9
etiam ut sicut angelū tuū raphaelem ad do
mū raguelis mittere dignatus es ut asmodeū
demonē ligaret. sit simile bn̄ficiū veraciter
ubicūqz locorū he aque asperse fuerint p̄picius
inhabitantibus concedatur. ut illis nūq̄ ini
micus suis suggestionibus. lesionibus et ar
tibus nocere presumat. sed te p̄piciante fuga
tus et victus abcedat. et angelorū tuorum
descendat auxiliū. et potestas dyabolica in
nichilū redigatur imperpetuū Per christū
Tunc sacerdos dicet Bn̄dictio dei p̄ris
✠ et filij ✠ et spūs ✠ sci̅ descendat
et pmaneat semp sup hanc creaturā salis et
aque Amen Deinde fit aspsio aque dicendo

Aspges me dñe ps Miserere mei deus v glã
patri v sicut erat repetit Aspges Oratio
Deus qui es salvator medicus animarum
et corpm tribue nobis per hanc aque bndicte
aspsionẽ salutẽ tam mentiũ qȝ corpm ac etiã
rerũ nrãrũ cũ remissione pctorũ nrõrũ. Per
dñm Exorcismus pro confirmatione vite
et expulsione demonũ Coniuratio.
Iesus christus filius dei oipotentis. vir
tute spũs scti in utero marie virginis
quã in mrẽm sibi elegit conceptus sine virili
semine. in quo nouẽ mensibus requieuit clau
sus. Media nocte de utero virginis ĩmaculato
tanqȝ sponsus de thalamo suo processit, matre
eius virgine maria intacta inuiolata ĩmacu
lata et pura pmanente. Eadẽ virtute integri
tatis virginis gloriose te maledicte dyabole
N. cũ oĩbus sociis tuis qui tecũ sunt hoc corpus
possidentes. Exorciso, adiuro, et confundo. in
noĩe dñi nrĩ iesu christi, aggrauo etiã p eandẽ
virtutẽ et maledico te, ut tu nũc tam cito hoc
corpus inuiolatũ, mũdũ, integrũ et purũ
ab oĩ tua potencia et ĩmundicia dimittas. ex

ecas nunquam repetendo. antra deserta petas. non
aliquas creaturam dei noceas amplius temptando
Sicut iesus nouem mensibus completis uterum
virginis dimisit et non repetiuit. exiuit et
nunquam intrauit. per omnia virgine matre illesa et
incorrupta inuiolata et intacta permanente. in
nomine eiusdem domini nostri iesu christi tibi maledicte
te dyabole precipio cito hoc idem fac et comple
mandatum meum. et sic cito ab eo exi. hoc corpus
dimitte. et antra deserti pete. In nomine patris
✠ et filij ✠ et spiritus ✠ sancti Amen.
Ad coniurandum phitonissam per aquam bul
lientem in olla. Item aqua benedici debet ut
fons benedici solet. sed nomine baptismatis mu
tando in nomen purificationis. Deinde
misceatur aqua benedicta cum lacte et dicatur
Fiat hec commixtio aque benedicte et huius li
quoris in confusionem et ignem ardentem dyabolo
et cui adducta est per dyabolum pinguedo huius
in virtute dei patris ✠ et filij ✠ et spiritus ✠ sancti. a.
Et tunc in nouam ollam testeam fundatur et po
natur ad ignem et bulliat et tunc dicatur sic.
Sicut hee substantie bulliunt et ardent per

ignē. sic ardeat et bulliat cor abstrahentis pin
guedinē ab istis substantijs per dyabolū. et
omēs spūs malignos eius sodales. in nomie
dnī nrī iesu christi. in virtute dei pris ✠ et
filij ✠ et spūs ✠ sctī A Et claudentur ostia
et fenestre domus illius ne quis intret et sic
diu bulliatur. Et fiet tūc exorcismus in qua
tuor plagis mūdi etc. Coniuratio

Exorciso te. adiuroqz te demon phitonissa
rū per puritatē cordis christi. et per in
tegritatē scīssime virginis marie. et per eius
mūdissimū lac quod iesus sugebat a bndictis
uberibus eius. et per catholicam fidem. ut
ostendatis nobis auferentem de liquore isto
et rebus alijs pinguedinē. et cor eius ita in
cendatis in intolerabili igne ut ardeat sicut
hic liquor que oīa fundo sup te in flagellum
et amaritudinē passionis et mortis iesu xpi
ut oīa supradicta impleatis sine mora per v
tutem dei pris ✠ et filij ✠ et spūs ✠ scti
Amen. Et tam diu te flagello his virtutibus
dnī nrī iesu christi usqz dū pfecisti que pcepi
Etiā oīmodo te priuo et etiam te phitonissa

omni virtute et potestate et temptatione vestra quas exercere possitis in hijs rebus et similibus. et restituo vos simul in summa impotencia auctoritate domini nostri iesu christi qua fungor in virtute dei patris ✠ et filij ✠ et spiritus ✠ sancti

Exorcismus supra bona phitonisata etc.

Exorciso te princeps tenebrarum et auctor omnium phitonissarum. et vos omnes phitonisse per virtutem sancte trinitatis dei patris et ✠ filij ✠ et spiritus ✠ sancti Amen Et per virtutem puritatis cordis domini nostri iesu christi. et per integritatem sanctissime virginis marie. et per mundissimum lac quod iesus sugebat de benedictis uberibus eius. ut hec omnia entia presencia. et per circuitum existencia munda et pura et clara integra et inuiolata sicut ea deus creauit in laudem et gloriam nominis sui et usum hominis dimittatis. ut hec omnia pura clara clara integra inuiolata sint et maneant semper. sicut existit et est virgo maria munda pura clara et inuiolata cum filium dei concepit et peperit iesum christum dominum nostrum et virgo permansit. Et eadem auctoritate domini nostri iesu christi et sanctissime virginis marie

qua fungor omēs vos phitonissas ac principes phitonissarū primo auctoritate et potencia in virtute dei prīs ✠ et filij ✠ et spūs ✠ sci

Cont^a priuationem lactis ¶ Accipe ceram et thus de cereo paschali. et ignē bndictum in vigilia pasche et pone in cornu vacce et nō priuabitur lacte Orōnes ad restituendum butirū Item sacerdos prius celebret missam qua finita non lauabit manus et sic ibit ad lactibusiam cū stola et thure et aqua bndicta et lauabit manus sup crenā sic quod aqua cadat in lactibusiam dicēs euā^{m} sci Johis.

Omps et miōrs deus qui sacer- Oratio dotibus pre ceteris tantā graciā contulisti ut quicquid in tuo nomie digne et perfecte agitur a te fieri credatur. quesumus imensā clementiam tuam ut quicqd modo visitaturi sumus. visites. quicqd bndicturi. bndicas. sit qz ad nre vtilitatis introitū sctorū tuorum meritis fuga demonū cū oībus suis maleficijs et fantasmatibus repellas. et angeli pacis ingressus concedas P christū dnm nrm amē

Hic accipiat lactibusiam et laborabit ut

moris est dicēs In nomīe pris ✠ et filij.
✠ et spūs ✠ scti amē Exorcismus sup bo
na temporalia phitonisata

Exorciso te phitonissa et omēs phitonisse
in quatuor ptes mundi existentes. p
puritatem corpis saluatoris nr̄i iesu christi
et p integritatem virgīs marie. et p purita
tem sanguīs eiusdem dn̄i nr̄i iesu christi. ut
oīa bona presentia et aduenientia. mobilia
et īmobilia ita munda et clara pmittatis. sic
ea existunt in suo genere. et sicut ea deus crea
uit. et ita munda et clara pmaneant sicut pu
ra et īmaculata dei genitrix virgo maria fuit
cū filiū dei concepit. Hec vobis precipio. in
nomīe pris et filij et spūs scti Amen. Et eadē
auctoritate vos omēs primo vr̄a maligna vir
tute. Similiter vos omēs neqȝ spūs primo omī
virtute sup hec bona In noīe pris et filij et ss.

Deus qui me indignū pctorē Oratio
famulū tuū in numero sacerdotali cōnumera
re dignatus es. et potestatem dedisti sup omē
genus inimici. concede spiritus. ut illa tua in
enarrabilis maiestas hodie fulgeat. et po

testas atque virtus inimici ab omnibus istis bonis
recedat per christum dominum nostrum Amen In no
mine patris ✠ et filii ✠ et spiritus sancti ✠ amen.

Item contra molestiam sive malefitia demoni
aca vetularum aut aliorum ex parte lartis.
Accipiatur exorcisatum sal et thus proiciatur
potest etiam legi evangelium sancti iohannis scilicet in prin
cipio erat verbum cum ista collecta sequenti

Omnipotens sempiterne deus qui sacerdotibus prae ceteris tantam gratiam

Contra malefitia demonum et vetularum et cum
lijs laborantium Accipiatur candela benedicta
accensa, et cadant tres gutte de ea dicendo, In
nomine patris ✠ et filii ✠ et spiritus ✠ sancti amen
in lac vel in aliam materiam ludificatam per
artem demonis, et ibit ad priorem statum.
Etiam fumus palmarum benedictarum in die pal
marum, vel herbarum benedictarum in assumptione
beate marie virginis exterminat etiam malefi
cia cum assignatione crucis tribus vicibus, et
est verissime expertum.

Exorcismus beati ambrosii episcopi
Coniuratio generalis.

Exorciso te hostis humani generis in

nomiē dei pr̄is omnipotentis . ut dicto nomine
tuo recedas ab hoc precioso dn̄i opificis plasma
te In hoc enim̄ figmento est vera syon quā elegit
dn̄s in hereditatem sibi Discede ergo nequis
sime sathana cū oībus nequicijs et artibus
tuis . cū omī infestatione et incursibus tuis .
nec ullas in hac dei ymagine insidiarū tuarū
subocultes requias . Ut ne id solū me contēp
nendū putes . ecce signū crucis ✠ dn̄i nr̄i
iesu christi in quo omīs plenitudo diuinitatis
inhabitat corporaliter . per quod tremebundus
et pauefactus excluderis . Absit a corde eius
omē infirmitatis lubricū . omē incōposite con
uersationis indignū . Absint fedi actus et fedi
sensus . Absit a corpore pariter atq3 anima oīs
dyabolice tēptationis grauis et maculosa con
tagio . ut qui in illo viuifico et īmortali bono
fonte plene ac pfc̄e gracie puritatem īgressus
cupiebat egressus postea non relinquat Per
eū qui venturus est iudicare viuos et mortu
os et seculū p ignem ✠ Adiuro te p deū vi
uū et p deū omīpotentem īmundissime spūs
qui es inueterator malitie . materies criminis

origo peccati, qui fraudibus delectaris, sacri
legiis pasceris, stupris et cedibus gaudes.
Et invocato dñi nři iesu christi nomine incre
pamus et adiuramus per eiusdem maiestatem
atqȝ virtutem. Per passionē et resurrectionē
eius, per adventū eius ad iudiciū, ut in quocūqȝ
membrorū, aut in quacūqȝ membrorū eius pte
latites, ppria te confessione dicto noīe tuo mani
festes, excagitatusqȝ spiritalibus plagis, et īvi
sibilibus tormentis, vas qđ obtinuisse te credis
effugias, et expiatū demonē post habitationē
dño derelinquas. Sufficiat tibi qđ prioribus
seculis per hoīm corda pene p totū orbem dña
tus es. Jam in dies singulos destruitur regnū
tuū, tuaqȝ quotidie usqȝ in finē tela deficiunt.
Tu vastatus egyptiorū plagis, tuqȝ in phara
one dimersus, in hiericho destructus, in septē
chananeis gentibus stratus, per samsonem
in allophylis subiugatus, per david truncatus
in goliad, per mardocheū in aman expolia
tus, per danielem in bel destructus, in dra
cone punitus, per angelū in herode percussus,
per dñm nřm iesū christū in humanis impe

rys subiugatus. per paulū cecatus. in ymagine
ustus. in vipera per petrū disruptus in symone.
per omēs sctōs deinceps fugaris. torqueris il
luderis. eternis ignibus et inferni tenebris
deputatus. Unde dn̄s nr̄ iesus christus in adā
scdo de mortis pcīo hoiēm dū de te triumphat
redemit. Absrede inimice laqueatur et post
hec prohibentibus et cominantibus nobis cor
pus deo dicatū non repetas interdictū tibi sit
in nomīe prīs ✠ et filij et ✠ spc ✠ scti.
in gloria dn̄ice [redacted] passionis cuius cruore sal
uatus aduentū eius expectat. confitetur iu
diciū Qui viuit et regnat cū spū scto ī glā
prīs. quia venturus est iudicare viuos et
mortuos et sclm per ignem ✠ Diuino p
cepto sacro imperio trino pietatis auxilio. im
pero atqz contradico tibi damnate ī munde spūs.
auctor concupiscentie. princeps supbie. radix
amaritudinis. scissor vniuersitatis. hostis pacis.
inimicus castitatis. in pace subdolus. in psecu
tione violentus. anteqz miles desertor. priusqz
imperator tyrannus. anteqz rapias raptiuus.
Tu ab origine supbus. et inuidiosas artes ma

chinaris. Deo te esse similem voluisti dicens. As
cendam in nubem et ero similis altissimo. Tibi
enim parum fuit angelica dignitatis forma qua tibi
prius utebaris. Sic eras in paradiso tanquam gem
ma preciosa. et exaltatus in tua pulchritudine
diu voluisti temptare. Tunc te ~~voluisti~~ universorum
creator deus ab alto desuper terras captiuauit.
et cum vidisses hominem sacris manibus factum.
ad ymaginem dei formatum. inuidia tunc doloris
accensus et ingenio crudelitatis verbis sim
plicioribus irretisti. et serpentina fraude de
ceptum in sempiternum perire voluisti. promit
tendo bona et dando mala et in inferno vase
muliebri imperium mortis obtinuisti. Tu isra
heli gentium simulacra preparasti ut deum viuum
derelinquerent et sculptilibus lignis et lapi
dibus deseruirent. Tu es arbor totius amari
tudinis qui varias immittis concupiscentias
Da ergo honorem deo viuo et vero et time nomen
domini nostri iesu christi qui venturus est iudicare
✠ Omnipotens domine verbum dei patris omnipotentis
christe iesu dominus et deus universe creature qui
sanctis apostolis tuis potestatem dedisti calcandi

super serpentes et scorpiones. quiqꝫ inter cete
ra mirabiliū tuorū ꝓcepta dignatus es eis di
cere demones effugate. Cuius virtute virtus
tanqꝫ fulgur de celo sathanas cecidit. tuū no
cū timore et tremore supplex deprecor. ut indig
nissimo mihi peccatori data venia oīm delictorū
confidentiam et possibilitatem donare digne
ris ut hunc crudelem dracone brachij tui mu
nitus potentia fideliter et securus aggrediar
Qui cū p̄re et spū s̄cto vivis et regnas d̄s p.

Exorcismus b̄ti martini coniuratio generalis

Ex imperio dei omipotentis. et iesu dn̄i
nr̄i passione ac resurrectione eius tibi
sūmi furoris et iniquitatis et oīs invidie
auctor. qui sub sigillo salomonis fuisti torme
tū dei oīpotentis quicūqꝫ es aut undecūqꝫ
es spūs īmunde, siue de inferno. siue de aere.
siue de monumentis. siue de speluncis. siue
de paludibus. siue de locis aquosis. siue de ri
uis. siue de vijs. siue de invijs. siue de splūis
siue de ꝑmis. siue de sūmis. siue de ignis in
censo. siue de cavernis petrarū. interdicitur
tibi het ꝑmago dei. per deū quoqꝫ celorū oīmqꝫ

virtutū, per deū creatorē et moderatorē totius
creature ✠ Interdicitur tibi et sodalibus tuis
et oībus angelis tuis contrarijs hoc plasma
dei omīpotentis ✠ Nūc ergo adiuro te īmun
de spūs ꝑ aduentū dn̄i nr̄i iesu christi ut tol
lais te et exeas ab oībus membris istius fa
muli dei N a capite, a capillis, ab humeris,
a collo, a brachijs, a dorso, a scapulis, et ab in
terioribus ꝑtibus, a ventre, a genibus, a cru
ribus, a plantis, a trecentis et sexaginta qūi
qꝫ membris que dn̄s nr̄ iesus christus ad suā
similitudinē conpaginare dignatus est ✠
Adiuraris īmunde spūs per deū verū, per
deū viuū, adiuratus sis ꝑ deū sctm̄ qui palmo
mensurauit terrā, que eius pugillo [illegible]
cōprehensa contremuit, ita et tu īmūde spūs
contremiscre virtutē dei omīpotentis quē con
tremiscit celū et terra et mare et oīa que in
eis sunt. quē contremiscunt angeli et archan
geli. quē contremiscit oīs creatura, quē con
tremuit sodoma et gomorra et oīa fundamen
ta terre ✠ Interdicitur tibi īmunde spūs
hec ymago dei per eū qui sedet in throno reg

ni, sub cuius pedibus exeunt choruscationes ven
ti et tonitrua. Per ipsius no͡ et virtute adiu
raris et ꝯstringeris de quo ꝑnunciauit iohēs
in apocalipsi dicens. Vidi illū sedentē inter
septem candelabra aurea indutū podere, atq̃
cinctū zona aurea sub mamillis suis. capilli
eius albi sicut nix. aspectus eius velut flam
ma ignis. vox eius velut vox aquarū multaꝝ
pedes eius similes auricalco. ex ore eius exi
uit gladius ex vtraq̃ ꝑte acutus vnde te inter
ficere habet. Proinde vane et imunde spūs ad
iuraris ✠ ꝑ eū qui dignatus est baptizari
aquis iordanicis. et spūs sctus sup̄ eū in spē
colūbe descendit. In ipsius noīe interdicitur
tibi ✠ imunde spūs et erratice spūs. ut
nullo modo presumas nocere huic famulo dei
N neq̃ in dolore. neq̃ in insania. neq̃ in vul
neribus. neq̃ in aliquo maleficio. neq̃ am
bulanti. neq̃ stanti. neq̃ iter agenti. neq̃ vi
gilandi neq̃ dormienti. neq̃ dū manducat
et bibit. neq̃ dū aliqđ opus facit. quia creatu
ra et plasmatio dei est ✠ Ergo maledicte
dyabole eterna cōbustione damnande quid

acturus es qn̄ ipse rex veniet in nubibus celi
cū potestate magna et maiestate. cū exercitu
angelorū et archangelorū. et cū oībus vir
tutibus celorū. Et tunc oēs montes ardebūt
sicut cera. et campi fulgurabūt ut bitumen.
Celū plicabitur et mare siccabitur. et oēs
apparebunt in conspectu claritatis eius. et
tunc ubi fugies an̄ faciem eius. ubi te celabis.
ubi absconderis īmunde spūs. ubi poteris la
titare an̄ iracundiam dei cū venerit iudicare
vivos et mortuos. in cuius iudicio damnand9
eris pena perpetua Ideo interdicitur tibi ī
munde spūs horribilis het imago dei. Interdi
citur tibi ✠ nomen christianitatis ✠ In
terdicitur tibi plasma dei de eo qui conceptus
est de spūsctō natus ex maria virgine. et in ea
dem carne passus mortuus et sepultus et re
surrexit. Per ipsius nomen qui pedibus siccis
sup mare ambulauit ✠ et petro mergenti
dexterā porrexit ventis et fluctibus imperauit
Interdicitur tibi ✠ īmunde spūs ut nullo
modo audeas nocere huic famulo dei. N. quē
pretioso [illegible] sanguine liberauit idem christus

dn̄s noster qui venturus est iudicare vivos et mortuos et cetera. Nunc ponatur paciens in fontem ponendo manum in summitate capitis faciat crucem tribus vicibus dicendo, pueris cathecuminibus vero

Exi ab eo sathana et da locum spiritui sancto paraclito. Item

Impositio manuum super infirmum dicendo

Innumeras medele tue curas deprecamur dn̄e sancte pater omnipotens eterne deus quas distribuit humanis infirmitatibus christus. erige famulum tuum. N. egritudinis languore depressum. et omnem sensum eius dignare tuis visitationibus refovere. quatenus adoptionem tuam possit cum gaudio sanitatis percipere. Expelle itaque ab eo cuncta contrarie valitudinis tela. ut ad gratiam tuam gratanter occurrat. Recedat tua que vedi mere gladiis. ut baptismi sit in illo palma non mortis. et gloriosum semper baiulet quod accepit signaculum crucis. Per dn̄m nostrum iesum christum qui venturus est iudicare vivos et mortuos et cetera.

Omnipotens sempiterne deus a cuius Oratio facie celi distillant. montes sicut cera liquescunt. terra tremuit. cui patent abyssi. quem infernus pavescit. quem omnis terrarum motus as

piciens humiliatur. Te supplex deprecor dñator dñe ut inuocatione nomĩs tui ab huius famuli tui. N. vexatione inimicus confusus abscedat et ab huius possessione aĩa liberata ad auctorẽ sue salutis recurrat. liberatorẽq̃ suũ dyaboli co fetore depulso. et odore suauissimo spũssctĩ percepto sequatur. Per eũ qui venturus est zc̃

Dñe scte pr̃ omĩps eterne deus tuã Oratio virtutẽ totis exoro gemitibus pro huius famu li tui. N. a dyabolo oppressa infantia debellata et noli diu retinere vindictã. Nec añ cõspectũ tuũ veniant parentũ delicta qui nec pro filio prẽm. nec pro pr̃e promisisti filiũ iudicare. Auxiliare q̃s inimici furore vexato. ne sine baptismatis gratia facias eius aĩam a dyabolo possideri. sed potius tenera etas maligni spũs oppressionibus liberata tibi referat gracias sempiternas P eũ qui ven zc̃ Oratio

Famulũ tuũ dñe ad tui baptismi grãm recurrentẽ respicere et conseruare dignare. ut in tui nomĩs signo quicquid in eo per origina lis pcĩ transgressionẽ pene obnoxiũ dyabo lus detinebat. sacri fontis indulgentia resol

uatur. Veteris hominis exuuias deponat. et
noue vite indutus amictu resurgat. Omīs
nequissimi spūs ab eo venena depelle. et salu
tari baptismi tui gratia adimple. ut tui mune
ris perceptione in eterna vita valeat exultare
✠ Nec te lateat sathana īminere tibi penas.
īminere tibi tormenta. īminere tibi diē iudicij.
diē supplicij sempiterni. diem qui venturus ē
velut clibanus ardens. in quo tibi atqꝫ vniuer
sis angelis tuis ꝑparatus est interitus. Et ideo
pro tua nequitia damnande atqꝫ damnate da
honorem deo viuo et vero ✠ da honorem ihesu
christo filio eius ✠ da honorē spūi sctō para
clito. In cuius nomīe atqꝫ virtute precipio ti
bi quicūqꝫ es īmunde spūs ut exeas et rece
das ab hoc famulo dei. N. et eū deo suo red
das quē hodie idem deus et dn̄s nr̄ iesus xp̄s
ad suā sctām grām et bndictionē fontemqꝫ
baptismatis dono spūsscti vocare dignatus
est ut fiat eius templū per aquā regenera
tionis in remissionē oīm pctōꝝ. In nomīe
eiusdē dn̄i nr̄i iesu christi qui venturus ē zc
Medelam tuā deprecor dn̄e scte Oratio

pater omīps sempiterne deus qui subuenis
in periculo laboranti · qui temperas flagella
dū uerberas. Te ergo dn̄e supplices exoram̄
ut visitatione tua sctā erigas ad te et eripias
famulū tuū N. nec aduersarius liceat usqȝ
ad tentationē anime ꝑuenire. sed sicut ī iob
terminū pone ne inimicus de aīa ita trium
phare incipiat. Differ dn̄e exitū mortis. et
spaciū vite distende Releua quē perducas
ad baptismi sacramentū ne redēptione tue
inferas damnū Tolle occasionē dyabolo triū
phandi et reserua quē triūphis compares
christi ut sanus tibi in ecclesia tua gratia
baptismatis renascatur qui es factur̄ nr̄
tā que petimus ✠ Vn̄ maledicte sathana
recognosce sententiam tuā et da honorē deo
viuo et vero. da honorē iesu christo filio eius.
et spūi sctō paraclito. Et recede ab hoc famulo
dei Tibi ergo precipio damnate spūs hostis
humani generis per deū prēm omīpotentē
✠ inuisibilem. incōprehensibilē atqȝ īmor
talem qui fecit celū et terrā mare et oīa que
in eis sunt. omīs virtus aduersarij. oīs exer

citus dyaboli. omīs incursus inimici. et oīs phantasia. et omē phantasma sathane eradicare et effugare ab hoc famulo dei N. ita ut in eo ultra locū non habeat contrarie virtutis admixtio. Sed tu deus omīps spiritus adesto ut corpus demoniys obsessū tota nequicia dyabolica tua potentia sit purgatū. Per hoc signū scte crucis ✠ quod tu maledicte dyabole nūqȝ audeas adiuratus violare vel resignare. Per dnm̄ nrm̄ ꝛc. Oratio

Te dn̄e suppliciter exoramus ut visitatōe tua scta erigas hunc famulū tuū N. ut antiquus adversarius non habeat occasionem temtandi in eundem. Per eū qui venturus ꝛc.

Signet eū inter scapulas tribus vicibus dicendo

Exi ab eo īmunde spūs ab hac creatura dei N.

Deus qui in flumine iordanis Oratio misisti spm̄ sctm̄ tuū ut sup vnicū filiū tuum requiesceret in similitudine et spē columbe Per illam sctām graciā tuā deprecamur te ut eundem spm̄ in me licet indignū exorcistam mittere digneris. qui dyabolū cū oībz fantasmatibus suis. et cū omibus turbis

suis dyabolicis si sint plures ab hoc hoīe N. expel
lere dignetur. et eundem gracia sua ita illustret
seu illuminet ut fiat tibi deo prī cū unico filio
tuo sctm̄ habitaculū Qui tecū vivit et regnat
in unitate eiusdē spūs scti deus Postea demer
gatur in aquā bndictam ter in nomīe patris
et filij et spūssti Amē Licentialis oratio

Dne iesu christe fili dei vivi altissimi rogo te
et obsecro te hūiliter et devote per illud
verbū dulcissimū quod tu dixisti centurioni
vade et sicut tu ~~dixisti~~ credidisti fiat tibi. Et
per illud verbū dulcissimū quod dixisti ceco
sedenti secus viam et mendicanti respice fides
tua te salvū fecit. Et per illud verbū dulcissimū
quod dixisti mulieri chananee. O mulier mag
na est fides tua fiat tibi sicut vis. Et per illud
verbū dulcissimū quod dixisti ad mariā mag
dalenā. fides tua te salvam fecit vade in pace
Et per illud dulcissimū verbū quod dixisti
paralitico. fili remittuntur tibi peccata tua. Ut
ita miām tuā et clemente bonitatē tuā osten
dere digneris sup hunc famulū tuū N. a de
monijs obsessū qualicunq modo vel forma. q

in te confidit sperat et credit et nomen sctm
tuū non negat. ut non pmittas eū vinci oīno
ab eisdem seu tentari. aut in erroribus duci ab
eisdem. sed potius adiuua eū grē tue auxilio
Ut ab eis oībus aduersis et singulis inconti
nenti omī mora post posita et deleta et absq̄
omī dilatione. et sine omī anime et corporis
sui lesione liberetur. nūq̄ȝ ad eundē reuersu
rus Qui cū deo prē viuis et regnas deus ꝛc̄
Hic insufflet in faciem obcessi dicendo orōnē
Exsufflet te spūs maligne et īmunde sps
cū omnibus tuis si sitis plures quicūq̄ȝ sis de
spiritibus īmundis. Ut ubicūq̄ȝ sis in p̄senti
homīe obsesso. spūssctūs paclitus quē in iorda
nis flumine sup christū baptizatū vidit io
hannes descendentem quasi columbam de celo
et manentē sup eum ut repellat te ab eodem
signo apparenti ita longe in profundū infer
ni vel alibi absq̄ȝ omī lesione eius et cuiusli
bet creature dei. ut ultra non reuerstaris.
et det ei tale donū ut ab oībus spiritibus ma
lignis in perpetuū illesus conseruetur Per
eū qui cū eodē spū sctō venturus ē iudicare

Sanet **Oratio sup̱ liberan̄ a demonio**
te deus p̄r omp̄s N. qui te creauit in car
ne ✠ Sanet deus dei filius qui pro te passus
est in cruce ✠ Sanet te deus sp̄us sc̄s para
clitus qui in te et sup̱ te fusus est in baptismo
✠ Sanet te sc̄a et indiuidua trinitas cū
omī sc̄itate ✠ Sanet te fides tua ꝓpria seu a
liena qui te liberauit ab omī infestatione et
illusione atq̃ vexatione dyabolica intus et fo
ris ✠ Sanet te signū sc̄e crucis dn̄i nostri
iesu christi filij dei viui altissimi ✠ Orēt
pro te angeli et archangeli dn̄i ✠ Orēt
pro te throni et dn̄ationes principatus et
potestates virtutes cherubin et seraphin
✠ Orent pro te viginti quatuor seniores
✠ Orent pro te p̄triarche et ꝓphe. orent
pro te apli et euangeliste. orent pro te mr̄es
et confessores. orent pro te virgines vidue
et continentes. orent pro te monachi here
mite et anachorite. Orent pro te omēs sc̄i
et electi dei ut sanetur corpus tuū et aīa
tua In noīe dei p̄ris omīpotentis ✠ et
filij ✠ et sp̄us ✠ sc̄i ab omī infestatione

et illusione atque vexatione dyabolica intus et
foris et ab omni dolore et tribulatione hic et in
futuro p. Exor^mo^ post liberationem ne spiritus redeat

Exorciso te omnis incursio sathane, et omne
fantasma in nomine domini nostri iesu christi,
et per patrem ✠ et filium ✠ et spiritum sanctum
et per conceptionem eiusdem domini nostri iesu christi,
per natiuitatem eius. per circumcisionem eius.
per baptismum eius, per ieiunium eius. per passionem eius. per crucem eius. per mortem eius.
per sepulturam eius. per resurrectionem eius.
per ascensionem eius. per aduentum eius super
apostolos. Per aduentum eius in die iudicii ad iustum iudicium iudicandum inter iustos et peccatores. et per omnes sanctos dei ut huic famulo
dei. N. non noceas nec licentiam habeas eum
in ullis perturbationibus contristari. in die
vel in nocte. nec in mente, nec in membris.
nec in cibo nec in potu, nec sedendo nec surgendo. nec ambulando, nec vigilando, nec
dormiendo. nec in visu nec in auditu, nec
in gustu. nec in odoratu, nec in tactu, nec
cogitando. nec loquendo, nec tacendo. nec in

igne. nec in aqua. nec intus. nec foris. nec
in itinere. nec in ullis locis. Nec impedias
eū querentē vitam eternā. sed saluus sanꝯ
et incolumis perseueret cunctis diebus vi
te sue Et ut exeas et recedas cito et absqꝫ
omī mora et dilatione ab hoc plasmate dei
cū omī malicia tua cū oībus sordibus et in
quinamentis tuis et cū cunctis satellitibus
tuis. Et non valeas deinceps neqꝫ per te.
neqꝫ ꝑ tuos ministros ei amplius illudere
ut templū effici mereatur et spūssctūs possit
habitare in eo. Et tu belial eradicare et ef
fugare ita longe ab eo ut ultra non reuerta
ris adeū. Adiuratus per nomen eiusdem
dnī nrī iesu christi nazareni Qui venturꝰ
est iudicare viuos et mortuos etc. Oratio
Suscipe dnē famulū tuū N. in bonum
et libera eū ex omībus periculis inferno
rū et ex omībus tribulationibus suis quas
gessit malignus in aīa vel in corpe huius
famuli dei N. et sicut liberasti enoch et he
liam de cōmuni morte mūdi. ita liberare
digneris eundē famulū tuū N. de omībus

tentationibus et vexationibus atque insidijs
dyaboli Quod ipse prestare digneris qui
in trinitate perfecta viuis et regnas. Oratio bona

Te deprecamur et inuocamus omnipotens deus
sancta trinitas ut hominem istum N. pietatem
tuam iubeas emundari petentem ab omnibus
insidijs demonum et doloribus immissionum eorum
Petimus etiam ut sancta virtus tua asseuetur in
hunc hominem N. egrotum et corroborare eum dig-
neris ad vitam eternam. Nam legimus in euan-
gelio tuo sancto quod cum imperio suo dominus iesus filius
tuus spiritus immundos eiciebat. et passiones ab
ipsis illatas potenter curauit ut impleretur
quod dictum est per prophetam ysayam. Ipse infirmi-
tates nostras et egritudinem [illegible] portauit. et
liuore suo plagas nostras sanauit. Et tu es domine
saluator qui apostolis tuis sanctis et omnibus in te
credentibus potestatem dedisti spiritus immundos
eicere et curare omnes languentes et infirman-
tes per inuocationem sancti nominis tui. Tu dixisti
quicumque inuocauerit nomen domini saluus erit.
et quodcumque petieritis patrem in nomine meo dabit
vobis Tu domine dixisti. si vos cum sitis mali nostis

bona data dare filijs vr̃is quãtomagis dabit
pr̃ vester celestis bona petentibus se. Tu dix
isti si habueritis fidem et dixeritis huic mō
ti transi et transiet. Nos credimus te deū
esse omnipotentē. et apud te omĩa possibilia
esse. Te sctã trinitas inuocamus exaudi nos
dn̄e saluator nr̄. petimus te p nomē sctm̄ tuū
ut hunc famulū tuū N. ab omī incursu de
monū emundes. et oēm infirmitatē quã ei
dyabolus ingessit in aĩa aut in corpē medi
cina tua sctã sanes. Tu dn̄e dixisti. non est
opus sanis medicus sed egrotis. et non veni
vocare iustos sed pctōres. Tu es verus deus
et singulariter bonus cū prē et spū sctō. me
diator dei et hoīm et ppiciatio pro pctīs nr̄is.
omps ab omnipotente genitus ante sclã. Mit
te sctōs archangelos tuos michaelem. gabri
elem. raphaelem. ut assint et defendant ho
minē hunc N. quē tu pius plasmasti. cui aĩaz
dedisti. et sanguinē tuū pro ipō fundere dig
natus es. Protegant illū vigilantē. et illu
minent dormientem ab omī infestatione dy
abolica ita reddant illū quietū. tranquillū

atq; securu͂ ut nullā in eo potestatem habe-
ant ptes adverse, neq; in eu͂ ingredi psu͂ant
neq; animam eius neq; corpus ledere, fati-
gare aut terrere au͂t etiam tentationibus
titillare presumant. prestante dn̄o nr̄o iesu
christo, qui cu͂ zc. Oratio

Deus abraham, deus ysaac, deus iacob
deus oi͂m sctoru͂ honorificet filiu͂ suu͂ ut huc
hoie͂m sanet per nomen eius. quia p ipsu͂
nobis sanitas datur. et det huic N. integrā
sanitatē p dn̄m

Sequitur exorcismus demonu͂ per sanctu͂ ihe-
ronimu͂ sancte matris ecclesie doctorem editus
¶ Coniuratio generalis

Adiuro te non mea infirmitate sed in vir-
tute sp̄s scti ut desinas ab hys quod op̄s
deus ad ymaginē suā fecit. et specialiter ab
isto hoīe N. Cede, cede, cede demon non mihi
sed ministro iesu christi Illius enim te per-
urget potestas qui te affixus cruci subiu-
gavit. Illius brachiu͂ contremiscite qui devic-
tis gemitibus inferni animas ad lucē pdux-
it. Sit tibi terror corpus hominis, sit tibi for-

nido ymago. Nec resistas, nec moreris. Disce
de ab homine isto quoniam ut in homine habitaret
complacuit christo. Et ne me infirmissimum
contemnendum putes dum me peccatorem nimis esse
cognoscis. imperat tibi dominus pater. imperat
tibi maiestas christi, Imperat tibi deus filius
et deus spiritussanctus. imperat tibi apostolorum fides.
imperat tibi indulgentia confessorum. imperat
tibi sacramentum crucis. imperat tibi minis
teriorum virtus. Imperant tibi omnes sancti atque
electi dei. Exi seductor. exi transgressor ple
nus omni dolo et fallacia inimice. innocentium
persecutor. da locum durissime. da locum impiissime.
da locum christo in quo nihil inuenisti de operi
bus tuis qui te expoliauit. qui regnum tuum
destruxit. qui te uictum ligauit et vasa tua
destruxit. qui te proiecit in tenebras exteriores.
ubi tu cum ministris tuis sempiternis eris de
tentus temporibus. Sed quid nunc turbulente re
cogitas? quid temerario ore tractas? reus
omnipotenti deo cuius statuta transgressus es.
reus filio eius iesu christo quem tentare ausus
es et crucifigere presumpsisti. reus humano

generi cui mors tua prouenit perfusione. Ad
iuro te draco nequissime in nomīe agni īmacu
lati qui ambulauit super aspidem et basiliscū
et conculcauit leonē et draconē ut discedas ab
homīe isto. Discede ab ecclīa dei. contremisce
et effuge inuocato nomīe dn̄i illius quē inferi
tremunt. cui virtutes celorū et potestates et
dn̄ationes subiecte sunt. quē cherubin et se
raphin indefessis vocibus laudant. Imperat
tibi verbū caro factū. imperat tibi natus ex
maria virgine. imperat tibi iesus nazarenus
qui te cū discipulis suis contemnens elisum
et [illegible] prostratū exire iussit ab hoīe et sepa
ratus ut nec porcorū gregem presumebas
contingere. Recede ergo nunc adiuratus in
nomīe eius ab homine quē plasmauit. durū
est tibi velle resistere. durū est tibi contra sti
mulū calcitrare. quia quanto tardius exis.
tanto plus suppliciū tibi crescit. qm̄ nō hoīes
contemnis sed illū qui est dn̄ator viuorū et
mortuorū Dic expulsionē diaboli ter ut sup
Ergo maledicte dyabole cathecuminos
recognosce sententiam tuā. et da honorem deo

viuo et vero. da honorem iesu christo filio eius vnigenito et spui scto paraclito. Et recede ab hoc famulo dei N quia istu sibi deus et dns nr iesus christus ad sua sctam graciam et bndictione dono suo vocare dignatus est. Et hoc signu scte crucis ✠ quod nos fronti eius damus tu maledicte dyabole nuqj audeas violare Per eum qui venturus est Si placet dic etia alias expulsiones que solent dici super infantulis ¶ Sequitur coniuratio demonu sci augustini epi doctoris egregij mris eccle

IN nomie dni nri iesu christi Coniuro te dyabole sathanas ut N per prem et filiu et spmsctm et per omes sctos dei. per celu et terra et oia que in eis sunt. per solem. per lunam. per stellas et per omes planetas. per noctem. per diem. per lucem per tenebras. per estate. per hyemem. per ver. per autupnu. per mare. per aerem. per ventu. per igne. per nouem choros angelorum. per natiuitate iesu christi filij dei viui. per passione eius. per descensionem eius inferni. per resurrectione eius. per ascensione eius. per emissione spussci.

per adventū novissime diei. per tremendū diem iudicij. per castitatem marie virginis. per hu militatē marie virḡis. per pietatē marie. per sctitatē marie v̊ginis. per virtutes marie v̊ḡis per m̄iam marie v̊. per mortē marie v̊. per as suptionē marie v̊. per gl̄am marie. per gau diū eterne vite marie v̊. per pisces maris. p volucres celi. per crucē dn̄i nr̄i iesu christi. p lanceam christi. per spineā coronā. Coniuro te per flagella christi. per clavos christi dn̄i nr̄i. per arbores. per granū. per rorē. per ymbrem. per om̄ia que sub celo sunt. et que om̄ps deus creauit ad laudem et gl̄am glori osissimi nom̄is sui. ut non habeas potestatē ullam amplius sup homīes et similiter et is tū N. famulū dei stare nec nocere. nec ī die nec in nocte. nec vigilando nec dormiendo. nec manducando nec bibendo. nec ambulan do. nec in sedendo. nec in stando. nec in iacē do. nec in tacendo. nec in loquendo. nec in vi su. nec in auditu. nec in gustu. nec in odora tu. nec in tactu. nec in ullis membris suis. nec intus nec foris. nec in domo. nec extra

domū. nec in via. nec extra viam. nec in igne
nec in aqua. nec nō in oībus opibus suis ut nō
habeas potestatē aliquā sup hunc famulū dei
N. Sed in nomīe dnī nrī iesu cristi surge ve
lociter et vade in desertū locū ubi nulla sit ha
bitatio hoīm vel pecudū Amen In noīe patris
et filÿ et spūssctī Amen Sequitur exorcism9
ad expellendū demonē per sctm ambrosium
epm et scte mris ecclesie doctorē Coniuratio

Omīps dnē verbū dei pris iesu cristi
deus et pr̄ universe creature qui sctis
aplis tuis potestatē dedisti calcandi sup serpē
tes et scorpiones. qui inter cetera mirabiliū
tuorū [redacted] precepta dignatus es eis dicere. de
mones effugate. cuius virtute victus tanqȝ
fulgur de celo cecidit sathanas. Tuū nomen
tū tremore supplex deprecor. ut indignissimo
mihi data venia oīm pccōrū confidentiam et
possibilitatē donare digneris. ut hunc crude
lem draconē brachÿ tui munitus potentia et
virtute fideliter et securus aggrediar. Adiu
ro ergo te īmundissime spūs omīs fantasia
omīs incursio sathane in virtute noīs dnī nrī

iesu christi. qui post lauacrum iordanis in de
sertum ductus te in tuis deductionibus vicit.
ut quem ille de limo terre ad ymaginem glorie sue
formauit. tu desinas impugnare. et in homine
mirabili non humane fragilitatis sed omnipo
tentis dei ymaginem contremiscte. Cede ergo deo
qui te humiliatum in famulo suo iob in seruitu
tem redegit. Cede deo qui te et malitiam
tuam in pharaone et in eius exercitu per moy
sen seruum suum dimersit in abyssum. Cede deo
qui te in fidelissimum seruum suum dauid de saule
rege spiritalibus canticis pulsum fugauit.
Cede deo qui te per danielem puerum suum in bel
perdidit et in dracone prostrauit. Cede deo qui
te in iuda traditore damnauit. Ille enim nunc
te diuinis verberibus agitat in cuius conspectu
tuis legionibus tremens clamabas dicens
Quid nobis et tibi iesu fili dei venisti
ante tempus torquere nos. Ille te flammis per
petuis vrgeat qui in fine temporum dicturus est im
piis. Ite maledicti in ignem eternum quem preparaui
uit pater meus celestis dyabolo et angelis
eius. Tibi enim impie maledicte et angelis

tuis vermes qui nunquam moriuntur, tibi et angelis tuis inextinguibile preparatur incendium, quia tu maledictus homicidii princeps, tu auctor incestus, sacrilegorum caput, tu artium pessimarum magister, tu hereticorum doctor, tu totius obscuritatis inventor. Exi ergo nunc impie, exi scelerate, exi cum omni fallacia tua, quia hominem templum suum voluit esse deus. Sed quid diutius moraris? Da honorem deo patri cui omne genu flectitur, da honorem iesu christo filio eius qui pro homine sanguinem suum fudit, da locum spiritui sancto qui te per beatum apostolum petrum manifestavit in simone qui fallaciam tuam in anania et saphira condempnavit, qui te in herode rege honorem deo non dante percussit, qui te in helyma mago per apostolum suum paulum ex cecitate caliginis horrore perfudit, et per eundem in phitonissa verbo imperans exire precepit. Discede ergo nunc, discede seductor, tibi heremus est sedes, tibi habitatio serpens est. Humiliare et prosternere iam non tempus differendi. Ecce enim dominator dominus proximat cito, ignis ante ipsum ardebit et inflammabit in circuitu inimicos eius. Si hominem fallis,

deū non potes ividere. Ille te eiecit cuius oculis nihil occultū est. Ille te expellit cuius virtute et diuinitate uniuersa subiecta sunt. Ille te excludit qui tibi et angelis tuis ꝑparauit iehennā. de cuius ore exiet gladius. qui viuis et regnas deus potentissime ꝑ infinita secula. Dic tunc Item nō ego peccōr tibi impero īmundissime spūs. sed imperat tibi agnus īmaculatus iesus christus dn̄s nr̄. Vrgent te angeli. vrgent te archangeli. vrgent te apli. vrgent te euangeliste. vrgent te pḡiarche. vrgent te ꝓphe. vrgent te mr̄es. vrgent te confessores. vrgent te virgines. vrgent te om̄es scti et electi dei. Deficiant artes tue et om̄es insidie tue in die. in nocte. in omībus horis. Redde ergo fortitudinē in membris. redde anime sanitatē. non temptes eū. non morti tradas. nō in esca non in potu. nō in locis publicis. nec ī priuatis. non superuenias vigilanti. non dormienti. nec mentē moueas. nec vocem suffoces. nec impedias querentē vitā eternā. Recede ergo per nomen eterni dei a capite. a capillis. de vertice. de lingua. a sublingua. ab omi

lis. ab auribus. a naribus. ab ore. a collo. a maxil
lis. a dentibus. a gutture. a pectore. de ventre. de
brachijs. de manibus. de digitis. a femoribus. de
umbilico. de genibus. de ungulis. de neruis. de
venis. de pedibus. et de omū compagine mēbrorū
intus et foris. Separa te a famulo dei N. sicut
separauit deus pater celū a terra. lucē a tn̄bris.
veritatem a mendacio. bonū a malo. dyabolum
ab angelo. dulce ab amaro. sic eris separatus
īmunde spūs a creatura dei videlicet hoīe isto
Amen Asperge hoīem et dic ter Vade de
mon in desertū locū. scriptū est enī. Dominū
deū adorabis et illi soli servies Dic dñicam
precationē cū symbolo ad auriculā eius cū sal
ue regina Precipio tibi īmunde sps. in nomīe
dñi nři iesu christi. cui omē genu flectitur ce
lestiū terrestriū et infernorū ut exeas et rece
das ab hac ymagine dei N. Te expellat ab isto
famulo dei N. qui in virtute sua cecos illumi
nauit, paraliticos curauit, et mortuos susci
tauit et te et tuos cōpares corpibus expulit,
Qui vi. Tunc dic In nomīe dñi nři iesu christi
Amen. Adiuro vos demones per scām trini

tate, et per sanctam matrem domini salvatoris. adiuro vos demones per angelos et archangelos, et per omnes celestes virtutes. Adiuro vos per prophetas et patriarchas. per apostolos et euangelistas. per martires et confessores. per virgines, et per omnes sanctos dei ut non noceatis huic famulo dei N. neque in die, neque in nocte, neque vigilando, neque dormiendo. neque manducando, neque bibendo. neque alias faciendo quin dimittatis eum et fugiatis ab eo ut salvetur. Per eum qui venturus est iudicare etc.

Domine iesu christe fili dei vivi qui Oratio. Puerum centurionis sanasti, lazarum suscitasti, cecum natum illuminasti, hominem obsessum mutum et surdum liberasti. Per virtutem passionis tue, et per sanctam crucem tuam libera hunc famulum tuum N. ab hac infestatione demonum. Defende illum omni tempore ab omni adversitate. Adiuva illum quesumus domine et salva in hac infirmitate per tuam magnam clementiam. qui omnes homines magis cupis salvare quam damnare Qui venturus est iudicare vivos et mortuos et seculum per ignem amen.

Si non vult cedere resume coniurationem vel passionem domini secundum iohannem cum aliis devotis orationibus

Vel lege euangeliū feria 4ta quatuor tēm pⁿ festū crucis. Et postq̄ demon expulsus est canta Te deum laudamus, et audias confessio nem illius hōis. et da ei sacramentū eucha[e] post hoc bndic eum et dic Oratio

Benedictio dei pris omīpotentis ✠ sit sem per tecū. Bndictio ✠ filij dei cū sctis aplis et martyribus sit semp tecū. Et ipe iesus marie filius cū sanctis virginibus sit ✠ semp tecum cū oībus suis sctis qui sunt in celo et in terra.

Adiuro te inimicū gnīs humani Coniuratio per nomen dei adonay. et per omīa nomīa dei ut non habeas amplius potestatem veniendi ad hoīem istū in cibo. in potu. in sumno. in dormiendo. in vigilando. in dolore. in tremore, in timore. in igne. seu in aqua. seu in ullo va leas sibi nocere. in mente, in anima seu in corpore. Dn̄e deus omps sis adiutor [illegible] sui

Dic Bndictio scte trinitatis et sancte marie et oīm sctorū saluet istū hoīem ab omnibus pe riculis exterioribus et interioribus. presenti bus et futuris. et confortet eū in omī bono et perducat eū in vitam eternā Item dic O

bone iesu sis sibi hodie et in omi tpe prius in ore, medius et ultimus in verbis et opibus. Omps mitissime deus respice sup eu. Oculis tue mie, sicut respexisti petru in atrio, maria magdalena in convivio, latronem in crucis patibulo. Concede ut cu petro pctm suu defleat, cu maria magdalena perfecte te diligat, cu latrone te in paradiso celesti eternalit videat Amen Item dic Dna mea scta maria perpetua virgo virginu, mater sume benignitatis et mie per illu doloris gladiu qui aiam tua pertransiit miserere nobis Amen

Exorcismus scti Ambrosii epi eximii doctoris

Exorciso te hostis humani gnis in nomie dei omipotentis ✠ ut recedas ab hoc precioso divini opificis plasmate. In hoc enim figmento est vera syon qua elegit dns in habitatione sibi. Discede ergo nequissime sathana cu oibus nequitiis et artibus tuis ✠ cu omi infestatione et incursibus tuis. nec ullas in hac dei imagine insidiaru tuaru subomittes reliquias. Ac ne id contemnendu putes, ecce signu dni nri iesu christi ✠ in quo omis

et r̄ ut s̄. Orō Dn̄e deus scte p̄r omp̄s, pater dn̄i
nr̄i iesu christi, in tuo nomīe et virtute confidens
diuinā potentiā inuocans, deprecor ut p̄ signū
iesu christi ✠ filij tui dn̄i nr̄i hic īmundus
sp̄us a creatura dei expellatur. Quicūqz aut
vndecūqz es īmunde sp̄us. Interdicitur tibi
per deū celorū, per deū angelorū, per deum
archangelorū, per deū p̄pharū, per deū aploꝝ
per deū mr̄m, per deū confessorū, per deum
virginū, per moderatorē et rectorē totius cre
ature, qui fecit celū et terrā mare et oīa
que in eis sunt, ut recedas ab hoc famulo dei
N. Adiuratus sp̄us īmūde per deū viuū
qui palmo mensus est celū, et pugno compre
hendit orbem terre, quē tremuit celū et terra
de sub cuius pede exeunt tonitrua. choruscati
ones, fulgura, pluuie, venti, qui sedet ad dex
terā p̄ris omipotentis, et huic creature dei
ultra non presumas īminendo nocere. Ecce
enī deus omp̄s veniet in nubibus celi cū exer
citu angelorū, et ardebunt montes, et sicut
cera liquescent, et campi ut sulphur, et ut
bitumen ip̄m mare exardescet, flumina ex

sitabunt. et plura libamina deficient ante con
spectũ claritatis sue. Tu spũs ubi effugies. et
ubi tunc relabis ĩmunde spũs ante iram dei.
vel ante iram agni dñ insurrexerit ventilare
terram ✠ Per ipsius nomen et virtutẽ con
iuro te ĩmundissime spũs ✠ qui passus est
sub poncio pilato. cuius gutta sanguinis in
terra cecidit et contremuit omĩs terra. qui la
zarũ suscitavit. qui paraliticũ curavit. clau
dos currere fecit sicut cervũ. cecos illumĩavit.
et puerũ centurionis sanavit leprosos mun
davit. mulierem a profluvio sanguinis mũ
davit et sanavit. ut famulo eius. N. incolumi
relicto concito cursu exeas. et post hoc tuis ver
sutijs lacessere non apponas. sit liber ab omĩ
temptatione dyabolica. ut pristina sanitate re
cepta mereatur laudare nomen sctm tuũ ✠
Deus celi. deus terre. deus angelorũ. deus
archangelorũ. deus pphetarũ. deus aplorũ.
deus mrm. deus confessorũ. deus virginum.
deus qui potestatẽ habes donare vitã post
mortem. requiẽ post laborẽ. quia nõ est alius
deus preter te. nec esse poterit verus creator

celi et terre nisi tu, qui verus rex es et cuius reg
ni non est finis. humiliter maiestati glorie tue
supplico ut hunc famulũ tuũ N. de ĩmundis
spiritibus liberare digneris ✠ Omīps sem
piterne deus salus eterna credentiũ. exaudi
nos pro famulo tuo. N. et da ei verã humili
tatẽ, veram patientiã, verã veritatẽ. et reli
quere vanas pompas dyaboli et angelorum
eius. et omẽs subiectos socios eorũ. Et sicut
liberare dignatus es adam de inferno, petrũ
de carcere, paulũ de vinculis. teclam de bestijs
susannã de falso crimine. paraliticũ de gra
bato, lazarũ de monumento. populũ israhe
liticũ de medio mari, ionam de ventre ceti,
lot de sodomis, tres pueros de camino ignis
ardentis. sidrac. misaac et abdenago, danielẽ
de lacu leonũ, et dauid de gladio maligno,
mariã magdalenã de septem demonijs, ita
eũ liberare digneris dñe ab antiquo perse
cutore. ✠ Oramus te dñe omīps ut spũs
iniquitatis nõ habeat potestatẽ in hoc famu
lo tuo. N sed ut fugiat et non reuertatur, nec
iterũ ingrediatur in eũ dñe te iubente. Boni

tas et pax dñi nři iesu christi, per quē redēp
ti sumus sit nobiscū. et ab omī malo nō time
mus. quia liberator nř nobiscū est. Qui vi
uit et regt. Postea signet eū cū manu dextra dicēs
Accipe N. signū crucis christi in manu dexte
ra tua, in nomīe pr̄is et filij et spūsscti amen,
Deinde in sinistra Pax tecū amen, signum
saluatoris dñi nři iesu christi in manu sinis
tra signare Ad linguā Signaculo crucis dñi
nři iesu christi redēptoris in lingua signare
Ad fronte Signaculo crucis dñi nři iesu xpi
in fronte signare. Signo te in nomīe dñi nři
iesu christi in fronte: ut confidas in eū.
Ad oculos Bndico oculos tuos ut videas clarita
tem eius Ad aures Bndico aures tuas ut au
dias verbū veritatis eius Ad nares Bndi
co nares tuas ut percipias odorē suauitatis ei9
Ad pectus Bndico pectus tuū, ut credas in eū,
Os et labia Bndico os tuū et labia tua ut
confitearis illi Ad pedes Bndico pedes tuos
ut ambulent in vijs dñi Ad manus Bndico
manus tuas ut operentur opa dei, in nomīe
dñi nři iesu christi saluatoris Qui viuit et

regnat deus per omnia secula seculorū Amen.

Alia signatio post liberationē oīm membrorū

Signo caput tuū, sicut signavit omīps deus infirmos in chana galilee. Signo oculos tuos sicut illuīavit dn̄s oculos cecorū illorū qui in evangelio leguntur. Signo oīa membra tua. ut ab ipsis expellatur dyabolus. qui ledit oēm carnem. Bn̄dicat te dn̄s sicut bn̄dixit quinq; milia virorū extra mulieres et infantes. Bn̄dicat te dn̄s sicut bn̄dixit domū abrahe, ysaac et iacob. Fiat sanitas dn̄i sup te qui sanavit mulierē de fluxu sanguinis. Custodiant te angeli et archangeli, et liberent te ab omībus malis et artificiis dyaboli. Protegat te deus isrl' et adiciat sanitatē et bn̄dictionē tibi hic et in futuro. Amen

Oratio sup liberatū a demonio

Quesumus omīps deus ut mittere digneris sctōs angelos tuos qui defendant et tueantur hoīem istū N. protegant illū vigilantē, illuminent dormientem. et ab omī infestatione dyabolica reddant quietū et securū. ut nullā deinceps habeat in eo potestatem pars iniqua. Non corpus eius neq; spūs ledere. aut fatigare. aut

terrere, aut tentationibus titillare presumat.

✠ Deus abraham, deus ysaac, et deus ia
cob, deus qui moysi famulo tuo in monte synai
apparuisti, et filios isrl de terra egypti edux
isti, deputans eis angelū pietatis tue qui cus
todiret eos die ac nocte, te qs ut mittere digne
ris sctm angelū tuū qui similiter hunc famu
lū tuū custodiat, et ab omī dyabolica lesione
custodiat

Exorcismus

Exorciso te omis incursus sathane et omne
fantasma, ut recedas ab hoc plasmate cū omi
malicia tua, cū sordibus et inquinamentis tuis
et non valeas deinceps. neq per te. neq p tuos
ministros ei illudere, ut templū dei effici me
reatur, et spūs sctūs possit habitare in eo
Et tu belial eradicare et effugare longe, ut ul
tra non reuertaris. Adiuratus per nomen dm̄i
nr̄i iesu christi qui venturus ē zc̄

Oratio

Dn̄e deus omps qui omīa proprio dispensas
arbitrio. tu pr̄ clemens, tu pius propiciator, tu
mestorū consolator, tu tribulantiū fortitudo,
tu egrotantiū medicus, tu defensor tuorū plas
matū, respice de sede scta tua sup huc famulū

tuū N. quē demonū malignus conturbat spūs. et memor esse digneris quia opus manuū tua rū est, et precioso sanguine eū redimere digna tus es. et non sinas amplius aīam eius laniari dyabolica fraude deceptā. sed concede ut medelā tuā nō solū in corpe, sed etiā in anima sentiat.

Oratio

Omps sempiterne deus pr̄ dn̄i nr̄i iesu christi te supplices deprecamur, ut imperes dyabolo qui hunc famulū tuū detinebat ut ab eo recedat, et libera eū in credit in verū liberatorē dn̄m nr̄m iesum christū, ut purgata ab eo omī labe iniquitatis. maiestati tue pura mente deserviat

Oratio

Oramus pietatē tuā omps deus ut prestes auxiliū familie tue. et clementer exaudire digneris preces nr̄as. ut hunc famulū tuum N. liberatū ab infirmitate valida. ad integrā pristinā iubeas reverti corpis sanitatē

Bndictio

Sanet te dn̄s pr̄ ops qui te creavit. Sanet te iesus christus qui pro te passus est. Sanet te spūs scūs qui in te effusus est. Sanet te fides tua que te liberavit in nomīe dn̄i nr̄i iesu christi ✠ Bndicat te deus celi. ad

iuvet christus filius dei vivi. corpus tuum in sancto servicio suo conservet. mentem tuam illuminet. sensum tuum dirigat, graciam suam ad profectum anime tue in te augeat. et ab omni malo te liberet, et altaribus sacris recepta veritatis tue communione reddatur. Per dominum nostrum iesum etc.

Incipit tractatus de adiuratione demonum editus a venerabili magistro henrico gorichem sacre theologie professore ex nunc alme universitatis coloniensis vice cancellario predigno etc.

Utrum ad eiciendum demones ab hominibus practica qua quidam utuntur sit licita an approbanda. et videtur quod non sit licita. primo quidem quia ea que spiritualiter conservant vitam christianam. debent emanare ab ordinatione ecclesie que magistra vite christiane est, sed huiusmodi practica non est ordinata per ecclesiam, cuius videntur quedam signa. nam diversi sacerdotes diversimode procedunt in tali praxi non secundum unum aut consimilem modum. tamquam quilibet proprio spiritu motus sequeretur suam fantasiam. Cum secundo utentes huiusmodi negocio communiter sunt minus docti, et in sacris literis imperiti. ita quod si interrogaverentur ubi determinatur

in sacra scriptura vel canonica quod talibus mediis
demones forent expellendi, ipsi nescirent huius
modi quesito satisfacere. Tum 2o quia qui de huiusmodi
praxi se intromittunt sepius sunt minus probate vite.
et plerumque quosdam ab eis sustinent contumelias
corporales. Non igitur videtur quod sint executores ordi
nationi ecclesie in executione prememorate praxis.
preterea frustra est medicina per quam sanitas non
attingitur. sed multociens demones non expelluntur
nec obediunt ad respondendum, sed fingunt se fore
mutos. et per consequens dicta praxis est ineffica[x].
ad finem preconceptum. In oppositum potest alligari
illud quod habetur luce xo cao de discipulis qui christo
dicebant. domine etiam demonia adi subiciuntur nobis in nomine
tuo. et marci ultimo. in nomine meo demonia eicient.
similiter augustinus dicit in libro de simbolo. quod parvuli
exorcisantur ut pellatur ab eis dyaboli potestas ini
mica que decipit hominem. unde exorcismus est contra
energuminos id est arrepticios ordinatus. Gratia
presentis materie est advertendum quod talis ordo rebus
est institutus per divinam sapientiam ut ex cognitione
sensibilium assurgatur in noticiam et cognitionem spiritu
alium. Videmus autem in regimine humane policie

rectores ne dnū fore sollicitos. de hijs q̄ directe p
tinent ad bonū seu salutē [redacted] ciuitatis ci
uilis. quīymo ipsorū rectorū cura prudencialit
insistit ad remotionē impedimentorū pacis.
scdm quā respu^ca feliciter conseruat et ad re
sistendū hostibus cōe pturbare laborantibus.
vn̄ ordinat ea q̄ necessaria sūt ad bellicā opor
tunitatē cui deseruiunt militares et multe
alie artes ad eundē finē ppinquius et longinquī
se habens. Erīn nō solū in hoīe verū etiam in
alijs aīalibus irrationabilibus natura inge
minauit appetitū irassibilem tanq̄ ppugnato
rē ipsius appetitus concupissibilis ɔtra q̄cūqz
impedimenta eius. et pacifice et delectabiliter
fruatur bono sibi conuenienti. Queritur igit
sit tam in natura q̄z in arte in rebus sensibilibz
sit puisū. tenendū est q hijs que ptinent ad spū
alem bonū vite christiane non sit abiecta opor
tuna prouisio. quatenus talis vita teneatur
contra inuisibiles sue salutis aduersarios. ubi
ɔsiderandū q huiusmodi hostes loquendo in gnē du
pliciter vexant genus humanū. videlicet inte
rius temptando. et corporali obsessione infestan

do. Ergo videre erat quibus remedijs liceret, et q̄liter contra utramq̄ hostilē impugnationē taliū potestatū. vn̄ ponende sunt alie ꝓpositiones.

Propositio p̄ma. Ista practica est licita ad finē expellendi demones, sed non ad discendū aliquid ab eis Cam[m] secundum.

Licitū est nobis uti aliquibus remedijs in tentione repellendi a nobis hostē malignū non aūt ad aliquid ab eis adiscendū. vel ad aliq̄d ab eis optinendū. Hec ꝓpositio est doctoris sctī 2[a] 2[e] q. 90 ar[lo] 2[o] ubi sic dicit, q̄ demones ī cur su huius vite nobis aduersarij constituuntur. nō aūt eorū actus nr̄e dispositione subdunt[r]. sed dispositione diuine et sctorū angelo[r] teste scto au[o] 2[o] libro de trinitate, q̄ sp̄us desertor regitur p̄ sp̄m iustū. Possumus igitur demones adiurando per virtutē diuini nōis tanq̄ inimicos repellere ne nobis noceant vel corpaliter vel sp̄ualiter s[m] p̄tātē datā a christo scd̄m istud luce x[o] ca[o] Ecce dedi uobis p̄tātē calcandi sup̄ serpentes et scorpiones et super oēm virtutē inimici et nihil nobis nocebit. Deīn subdit. Non tn̄ licitū ē eos adiurare ad aliq̄d ab eis discendū. vel etiā ad ali

q̄d per eos optinendū. qz hoc ptineret ad aliquam societatē cū eis habendam. Consequenter subiungit nisi forte ex speciali instinctu vel reuelatione diuina aliqui sancti ad aliquos effectus demonū operatione vtant̄ᵘʳ sicut legit̄ᵘʳ de sancto iacobo q̄d p demonē fecit hermogenē ad se adduci. Hec etiā propositio sufficienter potest adduci ex notabili p̄missō de operatione prouisionis humane circa vitā ciuilem contra hostes visibiles. et prouisiones fideliū cont̄ʳᵃ malignos inuisibiles. quia si nec natura in necessariȷ̄s. multominus grā que et certior est et liberalior in necessariȷ̄s dignabitur permittere defectum. Tertia pro

Que sunt illicita in ista practica.

Quāuis practica repellendi demones sit s'm se licita. tñ eius executores multa practicando committunt illicita. Prima ps huius positionis satis apparet ex [illegible] iā prehabitis. sed 2ᵃ ps ostenditur qz ipsi practicantes multones sup diuersis negocȷ̄s formant q̄ plura interrogatoria. Querūt enī q̄d agitur in tali regione vel patria & vtrū aīa talis defuncti sit saluata vel damnata. vtrū etiā suspicio criminis

quibusdā psonis imposita sit vera. etc. et similibus. omēs enī tales conditiōes sūt phibite. nec fiducia est adhibenda verbis dyaboli. Vn̄ crisostomus dicit sup marci p° exponēs illud verbū dn̄i qd̄ spūi ïmundo dixit. Obmutesce et exi ab hōie. Salutiferū hi nobis dogma datur ne demonibus credamus qm̄ cūqz denunctient veritatē qz nullo mō demonibus est credendū Tertia ppō Exorciste dnt esse mūdi a pctō. licet mali qnqz eici eiciunt

Eum qui p̄sumit ab ïmundo spū alios mundare prius ab ïmūdo spū fore mūdū non est ablr necessariū tm̄ eū esse antea mūdatū. est et tali officio et sue saluti consentaneum et congruū. Huius ppositionis p^a pars ex hoc apparet qz opatio virtutū et gracia sanitatū et huius modi sub quibus cōprehendit demoniū expulsio ptinēt ad grām gratis datā que distinguitur a grā gratū faciente. et sic pctōres habent grām p quā eiciunt ab obsessis demonia licet nō sunt mūdati a spū ïmundo. vn̄ mat vij° ca° saluator dicit. qz multi in die illo dicēt mihi dn̄e nonne in noīe tuo pphauim⁹

et in noīe tuo demonia eiecimus zc̄. quibus ipē
dicet. discedite a me operantes iniquitatē nūquā
noui vos. igitur patet p^a ps. quod mali quandoque ex
pellūt demones. Sc̄da vero ps apparet per ysido
rū in viiº libro ethimologiarū ubi dicit quod exorciste
a grece in latinū adiurantes vel increpantes
nūcupantur Inuocant enī sup cathecuminos et
sup eos qui habent spm̄ īmūdū nomen dn̄i ad
iurantes per eū ut egrediatur ab eis. deinde sub
ditur, debet autē spm̄ mūdū habere. qui spiriti
bus imperat īmundis. et malignū expellere
de corde suo. quē expellit de corpe alieno. ne
medicina quā alii facit sibi nō psit et dicatur ei
medice cura teipm̄. quare deus exorcistas vult
esse sctos et bonos. ut actuum 19º cº dicitur quod filii
scene principis iudeorū passi sunt et fuerūt
magnā contumeliā a quodā demoniaco. quia
ipi existentes īmūdi p̄sumebant alios ab īmū
do spū mundare. Hoc officio christus est usus
cū multos demoniacos saluauit atque sanauit
Hic ordo a salomone dicitur descendisse quia quedā
modū exorcisandi inuenit quo demones adiu
rati ex obsessis corporibus pellebantur Huius or

dinis officiū ut vsū expressit dn̄s dicens. Si ego ī beelsebub eiċio demonia. filij vr̄i in quo eiciūt.
Et quia ordo sacerdotalis est superior continet
ptātū ordinū inferiora. Quia etiā ipi sacerdo
tes prius recipiunt ordinē exorcistarū quā
sacerdotalem. ideo vsus huius ordinis conue
nienter exercetur p sacerdotes. Et sic patet
tota ꝓpositio declarata Quarta ꝓpō qȝ diūsa
et plura simul valent ad expulsionē demonū

Contingit simul plura in vnā ut experit
integrā causam concurere quibus ip̄e sp̄us
malignus conpellitur ab obsesso corpe recedē.
Her ꝓpoſiō patet. nā aqua bn̄dicta. stola consecra
ta et huiusmodi consecrationis percipiant quā
dā virtutē ip̄ius demonis. Et ideo ipi adiuvan
di solent poni in aq̄ bn̄dicta. et circūligari stola
et similibus. Rursus signū crucis incutit terro
rem dyabolo inquantū rep̄sentat verā crucem.
in qua victus est ip̄e dyabolus. Adiuuit aūt
invocatio diuini noīs et glōse semp virginis
marie que inimicis est terribilis ut castrorū
acies ordinata. Silit̄ invocatio sctorū ob reue
rentiā illorū cohercet potestatē ī mundorum

spūū. sicut etiā ob memoriā eorū et reveren
tiam licite incredulis nōia eorū conscripta
suspendunt ad colla ad tutelā et custodiam
contra nr̄os hostes inuisibiles Deīn quedā
orōnes ecclesiastice ad huiusmodi vsū adepte
inquantū pferunt ab ipis ministris in for
ma ecclie et innituntur diuine liberalitati seu
mūe Sic nō modicū fructū interdū ɔsequunt
Nec mirū si in istis et alijs pariter et aggra
natis potestas demonū aut minuatur aut
penitus extermineť cū etiā suauitas melo
die musicalis impediat effectū demonis cir
ca hoēs obsessos, prout monstrať qz saul le
uius habebat cū dauid corā eo luderet in
cithara, cuius ratio est qz m̄iors dn̄s sm̄
certū gradū pmittit dyabolo exequi suum
posse, Et ideo aliq̄ possūt naturaliter adhi
beri in remediū ne passum transcendant
sicut si talia remedia nō essent opposita, sicut
enī agens naturale habens determinatum
gradū actiuitatis maius vel minus sortitur
suū effctm̄ sm̄ quantitatē ɔuenientiū circa
passū disponendi, Igitur et cetera,

Quinta ꝓpositio de varietate huius practice i diversis sacerdotibus s(ecundu)m diversitate devo(tio)nis fidei

Rationale est in diversis locis sive diu(er)se practice a diversis sacerdotibus practica expellendi sp(irit)us malignos exerceri varijs modis. Hec ꝓpositio patet, quia que sunt ad placitu(m) fiunt diversimode apud diversos ut habet(ur) v° ethi(cor)um. Et au(tem) considerandu(m) q(uod) contingit aliq(ua)s fore determinata put s(ecundu)m co(m)mune(m) sua(m) ratione(m) accipiunt(ur). Et t(ame)n specificatio illius co(m)munis remittitur libertati presidentis sicut q(uod) malefactor est puniendus determinat(ur) per ratione(m) naturale(m) s(ecundu)m q(uod) hec pena vel alia relinquitur dispositioni principantiu(m). Similiter q(uod) deus ex om(n)i reverentia est colendus dictat r(ati)o naturalis manuducta p(er) fide(m), sed q(uod) hoc modo ab alio relinquitur im multis ad devotione(m) fideliu(m). Pari mo(do) intelligendu(m) est ꝓ(p)o(s)ito q(uod) si loque(n)do in g(e)n(er)e sit ad expellendu(m) malignu(m) sp(iritu)m conferunt sup(ra)dicta et similia. T(ame)n istud universale potest diversimode determinari in speci(a)li, p(re)sertim pensata larga n(um)ositate eoru(m) que nobis possunt deservire ad obviandu(m) nocumentis etia(m) q(ua)e adu(er)sus nosip(s)os sp(irit)us neq(uam) machinantur (et)c(etera).

45

6

Sexta ppō spūalis et corpalis practica sunt quodāmodo consimiles contra demones

Practica contra utrāqz vexationē demonū ptum est consimilis, tñ alio modo ē dissimilis conditionis et ptātis. Per ppositio patet qz in utraqz practica pretenditur idem finis in cōistz repulsio demonis quantū ad ptātē quā sibi v surpat ex pctō hōis put sibi pmittitur. et ideo cont' utrāqz vexationē adhibent' plura eadē viz. aqua bndicta. et locus consecratus. et res consecrate. et similis modus increpatiue oblo quendi put satis ex usu supponitur. Attñ ex orcismus cont' vexationē interiorē et impedi mentū prestandū cont' effectū baptismi in pueris talis est determinatus per ecc̃liam. et consequit' virtutē ex ope opato. Sicut enim baptismus in principali effectu se habet res pectu sacramenti. sic se habet dispositiue ipe exorcismus qui exhibet' an baptismū. Sed modus exorcisandi ɔtra demones corpales nō est traditus sub determinata forma p ecc̃liam. neqz sortitur suū effectū ex ope opato. qz sic obcessi sp liberarent' cuiꝰ ɔtrariū ē notoriū zc

Septia ppo speciales adiuratioēs et orōes req^r

Quasdā adiuratioēs pro demonū expulsi
one. q̄sdā etiā orōnes esse magis ppriās est v
niuersale. Her ppositio patet. primo ex hoc q
sm gregoriū scriptura que in vsū religionis
christiane assumitur cpatur agro pleno quē
dn̄s bn̄dixit. In quo cont^r omēs morbos corpa
les solent adhiberi diuerse medele. Sic vniu
sale est q cont^r laborē a demone illatū est fa
miliare remediū per speciales adiurationes
et orōnes. Vn̄ huius signū est q exorcismus
salis et aque quibus ibi adiurantes vti con
sueuerunt continet q̄sdā ppriās adiurationes
et orōnes. et bn̄dictio domorū primitus inha
bitandarū zc. Quīpmo reperiunt^r quedam
speciales et pie orōnes huic vsui deputate.
et ut fertur a scto hieronimo. et scto ambro
sio. et scto augustino. nec nō martino et cōsimi
libus edite. Teste nēpe experientia nimium
egre fert q eis imperatur Deū qui te genuit
et oblitus es zc. vel q dicit^r Castitas virginis
marie impat tibi. vel. Martyrū sanguis im
perat tibi. Quēadmodū etiā ostensio confer^r

te est ipsis penosa. Ratio aut̃ predictorũ ẽ q̃z
omñe id cuius virtus est vniuersalis. et multa
indiget specificatione ut sortiatur effectus spe
ciales. Sacra scriptura est quedã apotheca
exuberans ad omẽs necessitates subleuandas
consequẽs ẽ quedã q̃si ꝓpria electuaria huic
indigentie fore adoptanda Igitur ꝛc̃ ut patet
Octauã ꝓpositio de intentione expellentis. et
de quibusdã cerimonijs. Itẽ non fiant carac
teres. nec questus auaritie ꝛc̃
Huic negotio quosdã sctõs pre alijs esse pri
uilegiatos nõ caret ratione et apparentijs
patet hec ꝓpositio ex similitudine ad morbos
corꝑales qui cũ sint varij in eisdẽ terris. et
consimiles in diuersis ꝓuincijs et regionibꝫ
Deus aut̃ volens honorare siue honores distri
buere sctĩs suis constituit eos patronos super
huiusmodi defectibus sm̃ diuersos morbos
in eadẽ terra vel sup consimilẽ in diuersis lo
cis eo q̃ bñficiũ sanitatis singulariter ꝓuocat
hoĩes ad impendendũ sctĩs honorẽ et reueren
ciam. Pari igitˀ ratione quosdã patronos spe
ciales inter sctõs huic rei deputatos nõ indig

ne arbitrantur Igitur etc. Propositio ix ad id ut sup
Conueniens est expellentium quantum ad quasdam
cerimoniales exterius in opere et quantum ad circum
stantias ratione fidei in animo preinstructam esse. Hec
propositio potest elici quodammodo ex his que sparsim
superius sunt premissa. Nam ipse sacerdos ex
pellere presumens demones agit consulte si seipsum
per confessionem mundet, et per ieiunium reddat
spiritualem, et per orationes premias se preparant ad im
petrandum. Dicitur enim mathei xvii de quodam genere
demoniorum quod non eicitur illud nisi in ieiunio et
oratione. quod propter septem psalmos penitentiales, et quan
dam euangelia vel passionalia, vel euangeliorum
initia, et quedam prius misse celebrantur, et
elemosine largiuntur etc. Cauendum est etiam
ne fiant aliqui caracteres inconsueti, aut ver
ba extranea quia talia inducerent supersticionem,
neque cupiditate questus sed conpassione afflic
ti et odio maligni spiritus. Neque debet exorciste
credere quod suis meritis aut ex opere operato va
leant expellere demones, neque aliquam contra
here societatem cum ipsis aliquid ab eis obtinendo
vel addiscendo etc. sed tantum insistere debent ad eorum

expulsionē, et inuiti diuine mīe et reuerentie
sctōꝝ et rebus conseruatis et similibus que
conferunt ad eoꝝ cruciatū et repulsam, Ta
libus enim medificationibus obseruatis con
sultius ꝑceditur ad opus Igitur zc. Quare
infirmi non liberant(ur) decima ꝓpositio

Ipsis exorcistis non est mirandū in eiectiōe
demonū aliquotiens nō obtinere suū optentū
Hec ꝓpositio patet pͦ iuxta prehabita superi9,
nā in practica huius opis ore et ope tractan
tur diuina, quibus nisi deferatur debita re
uerentia p obseruantias ꝑmemoratas ipi ad
iuvantes reddūt se imeritos ad consequendū
suū ꝓpositū. Cuius signū est qꝫ discipuli xpi
nō bn̄ habentes se ad fidē nō potuerūt curare
demoniacū eis oblatū ut habet(ur) mt xvij cͦ
Preterea hec ꝓpositio declaratur ex aliquo
priuilegio gn̄aliter, Est nāqꝫ qꝫ qn̄ duo ordi
nes sic se habent qꝫ alter sub altero. tūc lex or
dinis inferioris qn̄qꝫ ꝑmittitur sc(un)d(u)m superioris
exigentiā sicut cursus augentiū naturaliū
deseruiens statui huius vite aliqn̄ patitur
instantiā in operatione miraculoꝝ que obse

quuntur fidei confirmationi q̃ respicit futurã bторũ vitã. Similiter igit' in pposito ipa vex atio corpalis a demone s'm secretũ diuini iu dicij q̃noq3 ordinat' in bonũ eũe vel ipius qui corpaliter vexatur. forte enĩ si esset sui cõpos plura cõmitteret mala. Aut forte est in grã et talis afflictio redit in magnũ meritũ eius Queadmodũ solet dici de alijs aduersitatibz et tribulatiõibus siue in corpe siue in rebz exterioribus. Vñ ipi obcessi q̃n habẽt luci da interualla debent rogare deũ si eorum conueniat saluti s'c'dm suũ bñplacitũ eis fiat queadmodũ hoc orandũ est in languoribus alijs corpm seu successu tpaliũ Igit' etc.

Quare exor'te q̃noq3 confũdũt' a demonibus

Non est indignũ ipõs adiuvantes pp̃o xi. sustinere interdũ a demoniacis confusiones et iniurias. Patet hec pp̃o. quia ut patet ex sup̃dictis illi qui p̃sumunt hoc officiũ exercẽr sepius se habent irreuerenter et indebite. et per hoc incurrunt offensã apud deũ qui correspondere̅t suis demeritis pmittit de mone irrogare aliqđ detrimentũ ipis adiu

rantibus et eorū cooperatoribus sicut etiam aliqualiter tactū fuit superius in tercia ppōe. 2ª

Quare demōes aliqn loquūt͛ aliqn nō ppō 12

Pensatis pmissis non est difficile duodenā assignare rationē differenter ipōs demones se habere scdm varios gradus ad suā adiurationē Patet verbi grā. nā qnoq expellūt͛ qnoq nō expelluntur tn̄ multa respondent vi adiurationis. ac aliarū applicatarū. Aliquotiens nec ad vnū verbū respondent et dicit͛ demoniū mutū put habet͛ luce xiº caº qꝫ iesus erat eiciens demoniū et illud erat mutum Causa enī huius est qꝛ pensatis meritis ipoꝝ adiurantiū vel ipoꝝ obsessoꝝ. aut alioꝝ quibus sunt exemplar. Sic diuina pmissio diuersimode temperat͛ et ex sequenti etiam ipi demones vario modo se exhibent apud actū adiurationis Igit͛ 2ª **Positio xiij ista practica scdm se est licita et artificialis** 13

Practica per adiurationes expellendi demones est scdm se licita. et queadmodū ad qndam artē ptinere est censenda. Prima pars ppōis satis elicitur ex antea prelibatis. 2ª vero

pars apparet quia ea que habent difficultatem indigent
directione artis ut habetur 2o ethicorum. Sic autem
contingit in proposito quia oportet ad multa circum
spicere. tum propter multitudinem eorum que deservi
unt huic operi. tum propter multitudinem et indetermi
nationem in modo applicandi prout ex superius premis
sis satis potest deduci. et per consequens expedi
tus huius rei usus et prompta executio non est
omnino aliena ab arte vel aliquo habitu officium
artis sibi vendicante Igitur etc. Hec prac
tica est alio alio peritior Propositio decimaquarta

Quosdam aliis peritiores ad eiciendum demonia
et quedam a quibusdam et ab aliis non expelli
non est improbabile Hec propositio patet prima parte
quia presens negotium est equalenter artificiale.
et alios aliis sic contingit peritiores. sicut etiam
in aliis officiis practicis. 2a pars apparet quia
ceteris paribus qui est doctus in hac arte novit
applicare omnia nomina que sunt compulsiva ad e
iectionem demonum. Si autem cum istis fuerit digne
dispositus. tunc erit magnus executor demonum.
et sic vix audebunt sibi resistere Igitur etc.

Humilitas est necessaria in expellentibus

Ipsi demonū expulsores inuitant ad humi
litatē magnā. et multarū grārū ex hoc opere
exhibendū deo actionē. patet qr pensata crea
ture dignitate maligni spūs ad fragilem nrām
naturā humanā nulla videt cōpatio. Et tamē
p supbiam non pepcit deus tā nobili creature
scdm gradū nature quin etiā eā subiceret fragi
litati nr̄e. que remedijs congruis assūptis.
potest eū repere. Magna sane inducitur nob
necessitas. et nos humiliandi. et deo incessant
grārū actiones offerendi. Ex quibus patet
aliqualiter quid ad materiā ꝓpositā sit dicendū.
Verū pter q̄ dicta sunt alijs quibusdā cōcedit
virtute sue scītatis. ut possint imperare de
mones et coguntur obedire. Sed talis modus nō
est artis sed meritorū et charitatis. Hec aūt
dicta sunt more meo semp ptestato videlicet
qr ea subicio oīs melius decernentiū Ad laudē
dei cui honor et glā in secula seculorū Amen
Explicit opus magistri henrici ghorre

[Translation]

f.17. To conjure a witch by water boiling in a pot. First the water must be blessed in the same way as it is the custom to bless the font, but the word baptism must be changed to purification. Then let the blessed water be mixed with milk and let this be said

Let this mixture of blessed water and liquor be confusion and a burning fire to the devil, and to whomsoever the fat of it shall be given by the devil, in the virtue of God the Father ✠ and the Son ✠ and the Holy ✠ Spirit. amen.

and then let it be poured into a new earthen pot, and let it ~~boil~~ be placed on the fire and let it boil and then let this be said.

×f.17v. as these substances boil and burn by × fire, so let boil and burn the heart of him who shall take away the fat from these substances, through the devil and all the evil spirits his companions; in the name of our Lord Jesus Christ, in the virtue of God the Father ✠ and the Son ✠ and the

Holy ✠ Spirit.

And let the doors and windows of that house be shut lest any should enter, and so let it boil for a long time. And then let the exorcism be made upon the four plagues of the world, etc.

Conjuration.

I exorcise thee, and adjure thee, thou demon of witches, by the purity of the heart of Christ, and by the integrity of the most holy virgin Mary, and by the pure milk which Jesus sucked from her blessed breasts, and by the catholic faith, that thou wilt show us the fat arising from this liquor and from other things, and that thou wilt burn the heart of it in intollerable fire so that it may burn like this liquor, all which things shall be upon thee to the uttermost, as the scourge and

bitterness of the passion and death of Jesus Christ, so that all the abovesaid things thou shalt fulfil without delay by the virtue of God the Father ✠ and Son ✠ and Holy ✠ Spirit. Amen. And so long I chastise thee with these virtues of our Lord Jesus Christ until thou hast performed what I have commanded. Also I entirely de-
x f.18 prive thee, and thee also O witch, of x all your virtue and power and temptation which you may be able to exercise in these and in like things, and I restore you at the same time to the highest impotence, by the authority of our Lord Jesus Christ which I fulfil through the virtue of God the Father ✠ and the Son ✠ and the Holy ✠ Spirit.

Exorcism over good things bewitched etc.

I exorcise thee, prince of darkness and author of all witches, and you all witches by virtue of the holy Trinity of God the Father ✠ and the Son ✠ and the Holy ✠ Spirit Amen. [x. x. x.]

THE WELLCOME HISTORICAL MEDICAL MUSEUM. 56

ENTRANCE: 54A, WIGMORE STREET, CAVENDISH SQUARE, LONDON, W.

Oct 15. 15

another book has come under my notice re Exorcisms, that may be of interest to you –

'Die Verwaltung des Exorcistats'.

by Dr. Alois Bischofberger – a priest –

"The venerable formulae of which work" it is said "sprang from the age of the apostles"

Yours faithfully. C.J.S.T.

Exorcismus

Flagellum Daemonum, Exorcismos Terribiles Potentissimos et Efficaces &c. auctore R.P. F. Hieronymo Mengo, Vitellianensi. Venetiis. 1557.

I do not see in Table of contents any special Exorcism for dreams

Rawl. MSS D 253 (Manuscript. Tho Hearne 1731

"The Secret of Secrets.

Excellent on the Mystery of Spirits. How to raise & lay them.

p 13 picture of a pentacle . to hold in the hand made of Kid skin Parchment

p 50 a true Experiment proved in Cambridge anno 1557 of 3 Spts to don. in a character whose names are Durus, Artus & Bedel
Direct. for raising these spts with rod. – & the formula. "Thou the blessed power & mercie of God I command thee Rod by ye vertue of the Rod wherewith ye prophet Elias raised &c

p 97 Of Fumigations & Unguents, Collyries & Anoints which cause apparitions of spirits. Some to raise some to drive away.
p 102 various drugs employed according to the planets   p 120. visions & oracles & dreams – good

2

Exorcismus

Ashmole. 1406 . not very special.

Rawl. MSS D 252. - p 121 ad furtum inveniendum

12792. adjuration of 5 spirits Falesan Gagagen. Asain Deisan, Wagan

60

59

117 **ESSEX.**—SHALFORD.—JOHN GORYNG, THOMAS ALLEWYN, and HENRY ELYOTTE, grant to THOMAS TANNER land called Rye Hyll. 1 Henry VII. (1486).

On vellum, first seal well preserved and part of the third. A well-written charter. 15/-

118 —— STOW MARIES, BELCHAMP WALTER, and TWINSTEAD.—" A Valuation of Timber . . . the Property of Elizabeth, the Wife of Maurice Lloyd Esqr. taken by Messrs. Foakes & Co. in 1785." MS. on 70 leaves, folio. 1785. Calf. 4/-

119 —— WALTHAM.—Charter of Alexander, son of WILLIAM GERRARD, of Alricheseye, grants to ROBERT SAREMAN, of the same place, lands there situated. N.D. Early 13th cent.

Three rods of land lie in the North Field at Wytemor, between the land of Holy Cross of Waltham and the land of Walter, son of Ysely; one end abuts on the field of Stotfande, and the other on Hertfordewey: half a rod is in the South Field at Holmesherne between the land of WILLIAM GARKYN and of RICHARD SMITH, one end abutting on the running water and the other on the headland (contra foreram) of Holy Cross of Waltham at Le Gorey.

The witnesses are RICHARD of RANKEDICH, ROGER son of WALTER, WALTER CHURKYL, ROBERT son of WALTER, STEPHEN of RANKEDICH, WALTER of RANKEDICH, and JOHN of CLAYDICH.

The seal is beautifully preserved, and is of great interest. Within a circle, bearing a legend " Alexandri Willi," are these arms, below a chief fretty a bird [? Crane] trampling on a serpent.

A FINE, WELL WRITTEN CHARTER.

On vellum. 35/-

120 —— WALTHAM.—Charter of WILLIAM BALLARD of Aylrichesheye to WILLIAM HAY, granting a tenement in Aylrichesheye. N.D. Early 13th century.

The witnesses were:—EDMUND BURNARD, RICHARD of RANKEDICH, ROGER son of WALTER, JOHN of CLAYDICH, ROGER RIXELAND, STEPHEN of LANGEFORD, WILLIAM of EASTWICK, SIMON LE VEYN, and ROBERT of WRICOK.

The seal of green wax is beautifully preserved; it bears a fleur-de-lis within the legend S. Wilelmi Ballardi.

On vellum. 25/-

121 **EVELYN** (John, 1655-1699, son of the diarist).—A.L.S. to Samuel Pepys. 1 page 4°. N.D. [1680].

Accompanying the letter is a poem of 54 lines in Evelyn's autograph, addressed to H.R.H. The Duke of York, written at the moment when Charles II. had determined to restore him to the office of Lord High Admiral.

In the letter, Pepys is entreated to offer the verses to the Duke's consideration should he " Think them worthy of being laid at His Royall Highness's feet." The letter implies that Pepys had suggested the writing of the verses. £2/5/-

122 **EXCHEQUER DINNER.**—Expenses of a dinner at Westminster for the Treasurer, Chancellor and other officers of the Exchequer, 30 June, 1586. 1 page of folio sheet, margin with part of heading and " sum total " torn away.

Beef costs 2/- a stone, half a lamb 3/-, a capon 2/6, one herne shewe 4/-, sugar and all other spices, 6/8, cook's wages 4/-, vinacre, vergeons, mustard, and salt, 2/- 9/-

123 **EXORCISMS.**—Incipit ordo exorcismorum contra morbum animalium vel hominum vel pecorum. Et contra omnia phitonizata. MS. on 49 leaves, 214 by 152 mm. Written in red and black by a German scribe. Early 15th century.

The following headings give an idea of the contents of this interesting MS.:—

Exorcismus super temporalia bona phitonizata.

Sequitur benedictio panis et salis pro salute hominum et animalium et erit eis in cibum tempore suo.

Benedictio contra incantationes et phitonizationes hominibus et iumentis infusas.

Exorcismus salis et aque contra bona sicut triticum auenã aut alios fructus terre malefitiata.

Ad coniurandum phitonissam per aquam bullientem in olla.

Orationes ad restituendum butirum.

Exorcismus beati ambrosii episcopi—beati martini—per sanctum iheronimum editus.

Tractatus de adiuratione demonum editus a venerabili magistro henrico ghoris ex nostro (*sic*) alme vniuersitatis coloniensis vice cancellario predigno.

Unbound, UNCUT. £3/15/-

124 **FAED** (Thomas, 1826-1900, painter).—A.L.S., 1 page 8°. Undated. 2/-

125 **FAREY** (John, 1791-1851, civil engineer).—A treatise of the steam engine, historical, practical, and descriptive. By John Farey, Engineer. 4°. 1827.

Also the proof sheets of the second volume, WHICH WAS NEVER PUBLISHED.

The text of Vol. i. has been carefully emended by the author in a great number of places. The plates do not correspond with the printed list, several being missing; but additional plates are inserted, and also two drawings by the author. Inserted loose are a prospectus of the work and numerous MS. notes and memoranda by the author.

Vol. ii. consists of pages 1 to 320, ending abruptly. Bound in is a scheme of contents, according to which it is estimated the volume would make 610 pages, with 37 plates. There are MS. alterations in, and additions to, the text.

Boards, cloth backs, uncut. £2/15/-

126 **FAZAKERLEY** (John Nicholas, a member of the old Lancashire family, purchased Stoodly, co. Devon, in 1819, M.P. for Great Grimsby, Lincoln, and Peterborough).—Holograph journal of a tour in Sicily, Malta, Ithaca, etc. March-May, 1810.

In an 8° notebook. The writer's companions were named ELRINGTON and LEWISHAM. Russia. 12/-

127 **FIELDING** (Lady Diana, died 1731, 4th daughter of Francis, the great Lord Newport (afterwards Earl of Bradford), married (i.) Thomas Howard of Ashtead, Surrey; (ii.) William Feilding, youngest son of the 3rd Earl of Denbigh).—D.S., 2 pages folio. 1727.

Signed also by ANTHONY HAMOND, of South Wooton, Norfolk. 5/6

128 **FERDINAND II.** (born 1800, King of the Two Sicilies).—Autograph subscription and signature. Palermo, 4 Febr., 1810. 3/-

129 **FEUDAL AIDS.**—A receipt from WILLIAM GRILLISTON, keeper of the revenues of Edward, earl of Devon, for money received from SIR RICHARD CHAMBERNON (afterwards Champernown) for a knight's fee in Dodbroke, and other places, as an aid on the marriage of the earl's eldest daughter. Dated at Plympton. 3 Henry IV. (1402).

On vellum. 6/-

130 **FITZGERALD** (Augustus Frederick, 1791-1874, third Duke of Leinster).—A.L.S. to Archdeacon Singleton. 1 page 4°. "Carton, June 15th, 1830." 3/-

131 **FITZGERALD** (Edward, 1809-1883, poet and translator). — A.L.S., 4 pages 8°. Woodbridge, 2 May, 1882.

Begins "Dear Horace," and refers to bronchial cold and cough he has had since Christmas; he fears he will not be able to sit about the beach as he used to. Friends want him to go to Lowestoft, but he hopes to persuade them to go to Aldbro'.

Letters signed in full are not common. £5/5/-

133 **FITZGERALD AND DE COURCY FAMILIES.**—Pedigree of Warren FitzGerald, Baron "Lord of Harwoode by his wife" (? *temp.* John) and of his wife Alice, sister and heir of John de Courcy, governor of Ulster. With arms well coloured. 16th century.

The FitzGerald line is traced back to Warren, sonne to Gerald Fitzwater, treasurer to Henry I.: that of Courcy to Robert Lorde Courcye Dapifer to K. Stephen.

The daughters of William Chesnet, Baron, Lord of Covenbye and Glentham in Lincolnshire, are also given: the eldest of these, Maude, married the son of Warren and Alice FitzGerald.

With interesting notes of grants, etc.

On a roll of vellum, 23 by 15 ins. 18/-

134 **FITZ-SIMON** (Ellen, died 1883, daughter of Daniel O'Connell).—A.L.S., 4 pages 8°. No year. 2/6

135 **FOREIGN MERCHANDISE.**—Record roll of an Exchequer suit. On vellum, 3ft 1in. by 10½in. Trinity Term, 6 William and Mary (1694).

JOHN NAISH lays an information against ISAAC RICKESEY and ISAAC DE LA CROYX for importing French silk at Ratcliffe, under the Port of London. 8/-

136 —— A similar roll, 3ft. by 10½in. Hilary term, 12 William III. (1700).

CHARLES ROBERTSON, CHARLES TOKEFEILD, and JOHN WOODROW lay an information concerning the importation at Ratcliffe of "Gally Tiles *alias* painted Tyles," and other goods. There is cited a valuation of the goods (in English) by THOMAS RAILTON and FRANCIS NARBORNE, his Majesty's appraisers, including Spanish liquoris, Cacau Nutts, Indian silk flowers, Pelongs, Jett beads, wine, brandy, spruce beer, etc. 12/-

FRENCH AND FLEMISH PEDIGREES. Folio, about 1800:—

137 DIXMUDE. — Tableau généalogique en ligne directe de l'illustre et ancienne maison des châtelains Vicomtes de Diximude. 4 pages, arms coloured. 5/-

138 LA FORGE DESLYONS.—Tableau généalogique en ligne directe de la noble et ancienne famille De La Forge originaire de la Picardie, établie en Artois dans le 15me Siècle. 12 pages, arms in colour, and copy in colours of an armorial slab at St. Omer. 12/-

139 REYPHINS.—Tableau généalogique en ligne directe de la famille de messieurs Reyphins, originairement noble à ce que l'on présume par les alliances qu'ils ont contractées. 16 pages, arms in colour, and copies in colour of several armorial slabs. 12/-

140 VAN CAPPEL.—Ligne ascendante de la Famille de Messieurs Van Cappel.—Fragment généalogique de la noble et ancienne Maison de COORNHUUSE alliée à celle de HOROSCO DELVILLAR, et autres et d' où descendent Messieurs Van Cappel de Briarde. — Fragmens généalogiques de plusieurs familles alliées.—Ligne ascendante des familles de M. M. Billet et de Jonghe. 9 pages. 6/-

53

54

Exorcism

LIST OF BOOKS DEALING WITH EXORCISMS.

Medicina Magica. By Boulton (Samuel). 1665.

Horns of Honour and other studies in the By-ways of Archaeology. (Casting out the Devil, pp.94-5). By Elworthy (Frederick Thomas). London, 1900.

Evil Eye in Western Highlands. By Maclagan (R.C.) 1902.

Flagellum Daemonum. Exorcismos Terribiles, Potentissimos, et Efficaces. Venice 1606.

Northern Mythology. By Thorpe (Benjamin). 3 vols. London, 1851. Vol. 2. pp. 179-180. Danish.

The Mysteries of Magic. A digest of the writings of Eliphas Levi. By Waite (A.E.) London, 1886.

Der Exorcismus durch den Medicin Mann. pp. 189-191 in Die Medicin der Naturvolker. By Bartels (Max). Leipzig, 1893.

Der Exorcismus durch den Medicin Mann. pp. 189-191 in Die Medicin der Naturvolker. By **Bartels** (Max). Leipzig, 1893.

Demons as an AEtiological Factor in popular medicine. Reprinted from Al-Kulliyeh. By Canaan (Taufik). Beirut, Syria, April 1912.